

BERND JUNGSMANN
HARTMUT LEMMEL

Skenování a rozpoznání
not a textu

capella-scan 6

Autor:

Bernd Jungmann a Hartmut Lemmel

Překlad: Jiří Trubač, www.capellasoft.cz

Verze překladu: 02, bez jazykových úprav

Vydavatel a copyright 1996 – 2007:

capella-software GmbH

An der Söhrebahn 4

D-34318 Söhrewald

Tel. +49 5608-3923

www.capella.de

info@capella.de

capella® a capella-scan® jsou chráněné ochranné známky firmy capella-software GmbH.

ABBYY® FineReader® OCR® ABBYY Software House 1993-2003. Všechna práva vyhrazena.

ABBYY a FineReader jsou chráněnou známkou firmy ABBYY Software House.

Obsah

1..... Úvod	6
Vítejte v programu capella-scan	6
Nové funkce od verze 4.0.....	6
Licence, registrace, aktivace, demo-verze.....	7
Několik slov ke copyright.....	8
Potřebný hard- a software.....	8
Instalace.....	9
Všeobecně k ovládání	10
Barevné zobrazení v příručce, nápovědný systém.....	10
2..... Práce s programem capella-scan - lekce	11
Lekce 1.....	11
Nastavení symbolových lišt (panelů s nástroji).....	11
Skenování nebo otevření souboru BMP (bitmapy)	12
Spuštění rozpoznání	12
Lekce 2.....	13
Úprava rozpoznaného stavu	13
Export do programu capella	16
Uložení a otevření (načtení) rozpoznaného stavu	17
Lekce 3.....	17
Různé druhy textových objektů.....	17
Lekce 4.....	21
3..... Příručka	26
Skenování a rozpoznání	26
Skenování	26
Obraz otevřít	27
Obraz uložit.....	28
Obraz invertovat, otáčet a zrcadlově točit.....	28
Oblast pro rozpoznávání	29
Šedivý obraz.....	29
Zpustit rozpoznávání	31
Význam barev v programu	31
Rytmická analýza a vícehlasost	33
Přehrávání.....	34
Úpravy.....	35
Proč úpravy?	35
Objekt vložit.....	35
Vkládání textových objektů	37
Přiřazení řádkům.....	38
Ukotvení objektů.....	39
Označení objektů	39
Posunutí objektů.....	40
Menu Zpracovat.....	40
Krok zpět	41

Vlastnosti objektů	41
Noty	42
Notová hodnota	42
Tečkování	43
Iregulární dělení	43
Velikost	43
Přiřazení hlasům	44
Rytmická pozice	44
Délka taktu	44
s hodnotou/bez hodnoty	44
rytmicky oddělit /spojit	44
Zkrácené trámce	45
Směr nožek	45
Trámce	45
Hlavy	45
Oddělit hlavu od nožky	46
Zvláštní notové hlavy	46
Nožky	47
Pomlky	48
Zobrazení pomlky ve zkráceném značení	48
Délka trámcové pomlky	49
Pozice počtu taktu	49
Posuvky	49
Klíče	50
Velikosti klíče	50
Oktávovací klíče	50
Změna taktu	50
Taktové čáry	51
Taktové čáry	52
Repetice	52
Obloučky a svorky	52
Směr (de-)crescenda	53
Rozevření (de-)crescenda	53
Zrcadlové otočení obloučku	53
Rozdíl mezi ligaturou a legatem	53
Orientace triolových a volta-svorek	53
Otevření volta-svorek	54
Dynamická znaménka	54
Značky, odskoky	54
Artikulační znaménka	55
Orientace koruny	55
Notový atribut nebo textový objekt	55
Texty	56
Normální texty	57
Popisy hlasů	57
Texty písní	57
Číslování taktů	57
Udání tempa	57

Orámování textu	58
Tučné & kurzíva.....	58
Velikost písma	58
Výše/níže – svislá pozice	58
Srovnání s předlohou	58
Rozestup znaků.....	58
Stoupání řádků.....	58
Texty spojit, oddělit	58
Zpracování textů	59
Transponující akordové symboly	60
Řádky	60
Rozdělení hlasů uvnitř řádku	61
Výška jednoho řádku	61
Spojení řádků se systémy	62
Složené / hranaté svorky	62
Průchozí taktové čáry.....	63
Transpozice řádku.....	63
Popisy řádků	64
Identifikace řádků	64
Předlohový systém	65
Ukládání.....	66
Mezi-uložení rozpoznaného stavu	66
Noty uložit.....	66
Typ souboru: MIDI-soubor	67
Typ souboru: capella-partitura plus MIDI-soubor	67
Připojit ke capella-souboru	67
Zrušit připojení	68
Ovládání a nastavení programu.....	68
Okno	68
Zoom.....	69
Zobrazit	69
Barvy.....	70
Panelý s nástroji - symbolové lišty	70
Volby.....	71
Volby – Skenování	71
Volby – Rozpoznání	72
Volby– Zpracování	73
Volby – Ukládání	73
Volby – Přehrávání	74
4..... Klávesové zkratky	76
Objekty vložit	76
Úprava vlastností objektu.....	76
Funkční klávesy, různé klávesy.....	78
Ovládání programu.....	79
Kurzorové klávesy	80

1 Úvod

Vítejte v programu capella-scan

capella-scan umožňuje rozpoznání tištěných notových předloh (partů, partitur). Výstup je možno přehrát zvukovou kartou nebo uložit ve formátu notačního programu **capella** či jako MIDI-soubor.

capella-scan pracuje s každým TWAIN-kompatibilním skenerem nebo umí načíst uložené grafické soubory.

Rozpoznání probíhá zcela automaticky; následně je možno ručně provést korektury – dříve, než budou noty uloženy.

Nové funkce od verze 4.0

- Rozpoznání textu: budou rozpoznány popisy, názvy, texty písní, akordové značky atd.
- Nové grafické formáty: implementovaná podpora formátů BMP, TIFF, JPEG, PCX, PNG atd.
- V kombinaci s programem Ghostscript mohou být importovány PDF- a postscript-soubory. Ghostscript naleznete na Internetu <http://www.ghostscript.com/doc/AFPL/index.htm>
- Zesílení kontrastu: u šedivých předloh je k dispozici kromě ovladače jasu navíc ovladač kontrastu obrazu. Díky tomu je možno zesílit i slabší čáry.
- Kombinované rozpoznání: obě rozpoznávací metody, které byly dříve volitelné jako alternativy je možno mezi sebou kombinovat.
- Jednotlivé hlasy jednoho řádku mohou být uloženy jako vícehlasé party v programu **capella** nebo jako MIDI stopy.
- Pro funkce před i po rozpoznáním je možno nastavit lišty se symboly.
- Stavovou lištu je možno umístit na horním okraji okna.

Licence, registrace, aktivace, demo-verze

Pokud spustíte program **capella-scan** poprvé, budete vyzváni k zadání licenčních dat programu. V okně, které se objeví, zadejte sériové číslo.

capella-scan registrovat

Sem prosím přeneste sériové číslo z vaší licenční karty.

- - - -

Pokud chcete používat capella-scan jako demo verzi, zvolte 'Storno'.

Pro registraci potřebujete administrátorská práva!

OK

Storno

Licence a registrace programu má v principu 2 fáze. První fázi zahrnuje vložení licenčních dat. Po jejich zadání se objeví další okno.

Vyžádání aktivace online

Máte čas ještě 30 dnů.
Poté bude pracovat capella-scan až do aktivace jako demo-verze.

OK

Storno

Vaše e-mailová adresa:

capella-scan žádá u capella-software aktivační kód a po zdařeném připojení ho obratem obdrží.

Mimo e-mailové adresy budou přenesena po zabezpečeném připojení následující data:

Licenční data	Hardwarový-kód
DE- 11-123456	12345 - 12345

Pro registraci vašeho požadavku potřebujete administrátorská práva.

Alternativa - můžete si aktivační kód také

telefonicky vyžádat.

Zde máte 2 možnosti. Pokud kliknete na **Storno** a okno opustíte, bude program běžet jako plná verze 30 dnů. Po uplynutí této doby se program přepne do režimu demo-verze. **Pro plnou registraci programu** je tedy nutno provést ještě druhou část registrace, která spočívá v zadání vaší e-mailové adresy do takto označeného pole a kliknutí na **OK**. V tomto okamžiku je nutné, aby byl počítač připojen k Internetu. Počítač se následně po zabezpečeném připojení spojí se serverem výrobce programu. Z vašeho počítače je při aktivaci předána informace o čísle licence a HW kód počítače, server obratem provede online aktivaci programu na plnou programovou verzi bez omezení.

V případě, že nemáte přístup k Internetu, klikněte na telefonické vyžádání kódu. V tomto případě sdělíte licenční data a hardwarový kód počítače a v krátké době (obvykle do 24 hodin) vám sdělíme aktivační kód, po jehož zadání bude program pracovat neomezeně.

Poznámka: program bez zadaného sériového čísla pracuje v režimu demo-verze.

Informace o aktuálním stavu registrace/aktivace naleznete v menu **Nápověda – O programu....**

Pokud jste program neaktivovali, budete k tomu vyzváni při každém dalším spuštění programu.

Jedna zakoupená licence opravňuje k registraci a aktivaci programu na 1 počítači. Pokud ale vlastníte jeden pevný a jeden přenosný počítač (notebook), můžete program registrovat a aktivovat na obou počítačích.

Několik slov ke copyright

Pokud již vlastníte programy, které firma **capella software** nabízí, znáte již filozofii firmy:

Prodáváme náš software za pouhý zlomek ceny, kterou byste museli vydat, pokud byste zakoupili jiný srovnatelný produkt. Vše vychází z jednoho předpokladu – udělat cenu programu takovou, aby si ho mohl dovolit opravdu každý. Tento mechanismus bude fungovat tehdy, pokud nebudou naši zákazníci dávat své programy k dispozici nelegálně dalším osobám. Léty prověřená praxe nám potvrdila, že i při minimálních cenách licencí lze financovat další vývoj produktů.

Pokud se vám tedy náš produkt líbí, řekněte to svým známým, dejte dále k dispozici demo-verzi programu, licenční čísla si ovšem ponechte pouze pro sebe. My se vám za to odměníme naší cenovou politikou v případě koupě dalších produktů nebo nových programových verzí!

Potřebný hard- a software

Minimální požadavky

Abyste mohli program **capella-scan** používat, budete potřebovat:

- PC s Windows Windows 98SE/2000/ME/XP/VISTA
- monitor s rozlišením min. 800x600 pixelů a 16-bitové barevné rozlišení (HiColor).

- min. 20 MB volného místa na HD
- myš
- skener

Doporučené příslušenství

Pokud si chcete noty poslechnout, postačí program **capella-scan** sám o sobě. Pro další zpracování not budete potřebovat některý z následujících programů:

- **capella 2008** – je tou nejlepší a nejkomfortnější možností. Díky přímému přístupu k tomuto programu mohou být noty ihned po uložení otevřeny a zobrazeny v programu **capella**.
- **capella** ve verzích 2002, 2000, 1200, 1000, 800, 500 nebo 2.x
- Notací nebo sequencerový program pracující s MIDI formátem - pro přehrání notového zápisu. V takovém případě jsou ovšem stránkové informace, legata, značky a jiné prvky partitury ztraceny.

Instalace

→ **Takto nainstalujete program capella-scan**

- Vložte CD do CD/DVD mechaniky počítače, program se spustí automaticky. Pokud je funkce automatického spuštění programu vypnutá, spusťte **start.exe** v hlavním disku CD mechaniky.
- Držte se pokynů programu.
- Mimo jiné budete tázáni na instalaci TWAIN-manageru. **TWAIN-Manager** řídí komunikaci mezi programem, jakým je např. **capella-scan** a skenerem samotným. Instalační program zobrazí, která verze manageru je nainstalována na počítači a která je obsažena na CD. Všeobecně platí, že by měla být nainstalována vždy poslední verze. K instalaci Twain-rozhraní se budete moci vrátit i později.

Písmo (font) `capella3.ttf` bude instalován trvale.

Po nainstalování můžete program okamžitě spustit. Restart systému není nutný.

Všeobecně k ovládání

Ovládání programu je vystavěno na Windows-standardech (otevírání souborů, menu programu, nápovědný systém, zavírání oken atd.). Pokud je nemáte osvojeny, prostudujte si příručku k systému Windows.

Barevné zobrazení v příručce, nápovědný systém

Zobrazení v této příručce je černo-šedo-bílé. V nápovědném systému programu naleznete zobrazení, které odpovídá barevnému zobrazení v programu.

Pokud máte nainstalovanou verzi programu, se starší verzí nápovědy (němčina nebo angličtina), sledujte možné aktualizace na webové adrese:

www.capellasoft.cz

2 Práce s programem capella-scan - lekce

V několika lekcích tohoto návodu budete vedeni krok za krokem funkcemi v programu **capella-scan**. S pomocí přiložených příkladových souborů získáte zkušenosti s ovládáním programu. Tyto lekce by si měli přečíst i zkušení uživatelé Windows!

Lekce 1

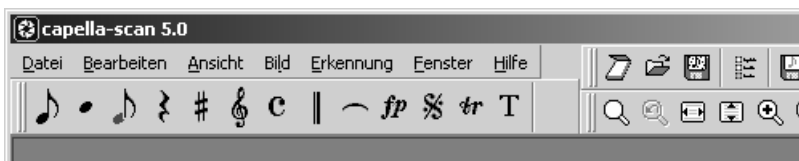
V této lekci se seznámíte se základními funkcemi programu **capella-scan**.

Nastavení symbolových lišt (panelů s nástroji)

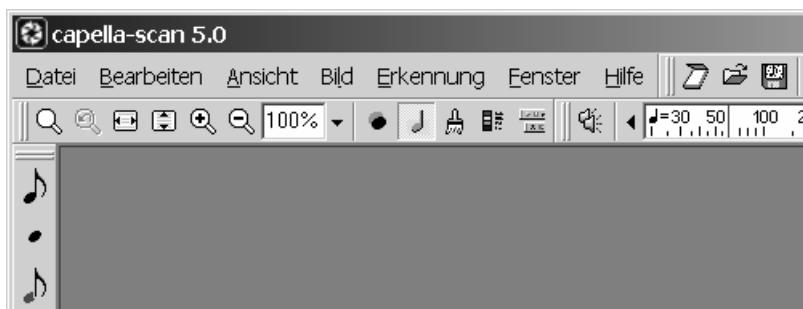
Tak, jak je v mnohých programech běžné, i v programu **capella-scan** naleznete panely s nástroji, které umožňují rychlejší přístup k jednotlivým funkcím programu. Lišty se symboly mohou být libovolně po obrazovce posouvány a umístěny. V blízkosti okrajů okna se k němu automaticky přimknou.

capella-scan umožňuje 2 různá zobrazení: zalomený menu-řádek a různou velikost panelů s nástroji.

Pokud používáte Windows s nastavením písma malé velikosti, má je menu-řádek a palety s objekty stejnou výšku jako dvě normální lišty se symboly. Můžete tedy panely s nástroji umístit takto:

V případě nastavení velkého písma má menu-řádek stejnou velikost jako normální panely s nástroji. V tomto případě můžete umístit paletu s objekty na levou stranu:

Skenování nebo otevření souboru BMP (bitmapy)

Zpravidla budete začínat svou práci v programu **capella-scan** menu-příkaze Soubor-Skenovat.

Nyní ale zvolte menu příkaz Soubor-Otevřít... a otevřete soubor `beispiel.bmp` v adresáři s příklady programu **capella-scan**. V případě standardní instalace bude cesta k souboru

```
c:\Program files\capella software\capella-scan
6.1\příklad
```

Notový výřez se pochází z jedné sonáty pro housle a klavír od G. F. Händela.

Pomocí příkazů v menu Zobrazit můžete nastavit velikost otevřené bitmapy. Zvolte menu-příkaz Zobrazit-**Plná šířka** nebo klikněte na symbol na symbolové liště.

Vidíte, že notový list je naskenován trochu šikmo. **capella-scan** si s tím poradí - stejně jako s menší velikostí houslového partu.

Spuštění rozpoznání

Zvolte menu-příkaz Rozpoznání-**Spustit rozpoznávání**. Notový obraz bude nyní programem **capella-scan** prozkoumán. Za několik okamžiků budou všechny rozpoznané notové objekty zobrazeny světle zelenou barvou a barevnými obdélníky v pozadí.

Poznámka: v tomto manuálu vidíte barvy jako odstíny šedi. V nápovědné systému programu naleznete barevné zobrazení.

Některé objekty buď nebyly rozpoznány, nebo nebyly rozpoznány správně. Porovnání původního černo-bílého zobrazení s barevným ihned vidíte rozdíly. Velikost barevných obdélníků koresponduje s rytmickým rozdělením not v taktu a barva odpovídá přiřazení jednotlivým hlasům v notovém řádku. Díky tomu lze dobře vidět takty, kde barevné obdélníky nevyplňují celou šířku taktu – zde bude nutno provést korekci.

Protože byl program **capella-scan** v posledních letech soustavně vylepšován, nenaleznete v tomto příkladu již téměř žádné chyby v rozpoznávání. Proto otevřete v dalších lekcích starší rozpoznaný stav, kde si procvičíte korekci chyb. Několik poznámek k funkcím zobrazení:

- Barevné rytmické zobrazení obdélníky můžete vypnout pomocí nebo **(F11)**.
- Pomocí **(F12)** můžete přepínat, které zobrazení má být v popředí.
- Pokud chcete obraz zvětšit, klikněte na symbol lupy na liště se symboly a potáhněte myší se stisknutým tlačítkem přes požadovaný rozsah.
- Kliknutím na dostanete původní zobrazení.
- Pomocí rolovacích lišt nebo kurzorových tlačítek můžete zobrazovaný výřez posouvat. Pokud nechcete rolovací lišty používat, zvolte příkaz Zobrazit-**Posuvná lišta**. Tímto příkazem můžete tyto lišty ze zobrazení vypínat a naopak.

Lekce 2

V této lekci jak odstranit chyby v rozpoznávání a výsledek uložíte jako **capella**-soubor.

Klikněte na menu-příkaz Soubor-Načíst rozpoznaný stav okna... a zvolte předlohu priklad.csc s připraveným nadefinovaným rozpoznaným stavem. Nespouštějte rozpoznávání, jinak nebudete moci podle tohoto návodu dále pracovat.

Úprava rozpoznaného stavu

Třetí řádek, začátek

Osminová pomlka nebyla rozpoznána. **capella-scan** zjistil srovnáním s ostatními řádky, že v tomto systému něco chybí a označil dané místo žlutým obdélníkem.

Přesuňte myš na paletu s objekty na symbol . Automaticky se otevře další nabídka objektů. (Tuto automatiku je možno pomocí menu-příkazu Zobrazit-Panely nástrojů... vypnout). Klikněte na osminovou pomlku.

Vedle ukazatel myši se zobrazí šedá, osminová pomlka. Přesuňte kurzor na požadované místo a klikněte myší. Vložená označená

pomlka bude mít fialovou barvu. Pokud nyní kliknete na libovolné jiné místo partitury, změní se barva pomlky na zelenou.

Před taktovou čarou je stále vidět svislá žlutá čára, která signalizuje, že takt není stále dostatečně naplněn notami. V tomto případě to ale nevadí, neboť se nejedná o takt, ale o předtaktí.

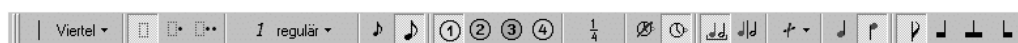
Třetí řádek, první celý takt

Červená čára ukazuje, že v taktu je příliš mnoho not. Při bližším ohledání si všimnete, že prostřední nota v

první skupince pod trémcem je rozpoznána jako čtvrtová, neboť notová nožka je přerušena a nedosahuje až k trémci. Tato čtvrtová nota má v pozadí žlutý obdélník, ostatní noty mají v pozadí červené obdélníky. To znamená, že tyto noty byly přiřazeny různým hlasům. Jinak by nebylo toto posazení trémcem ani možné.

Klikněte na **notovou nožku**. Označená nožka má fialovou barvu. Současně se změnila symbolová lišta – objevila se lišta s vlastnostmi objektů. Zde jsou zobrazeny vlastnosti označených objektů.

Klikněte na „Čtvrtová“ a zvolte „Osmínová“. Notová nožka tímto obdrží praporek a červené označení u taktové čáry zmizí, neboť rytmické rozdělení taktu je nyní v pořádku.

Kliknutím na upravíte posazení trémce doleva a doprava.

Poznámka: pokud máte malou obrazovku nebo máte program capella-scan spuštěný v malém okně může se stát, že není viditelná kompletní paleta s vlastnostmi objektu. V takovém případě klikněte na označenou nožku pravým tlačítkem myši. Nyní se otevřou vlastnosti objektu ve formě kontextového menu.

Klikněte na malý šedý potahový čtvereček na spodní straně nožky a potáhněte ho ke trémci. Dojde ke spojení trémce u těchto not. Barva se změní na světle zelenou.

Zmáčkněte **[End]** a dostanete se na konec řádku, a **[F1]**, až se objeví první řádek.

První řádek, poslední nota

Byla rozpoznána notová hlava, nebyla rozpoznána nožka a praporek.

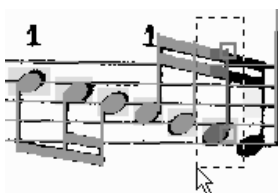
Notové nožky se přimknou k hlavě.

Přemístěte myš na symbol nožky (zelená hlava!) na paletě s objekty a uchopte osminovou nožku s orientací směrem dolů.

Umístěte nožku ke stávající notové hlavě, dbejte na správné posazení. Nožka se přimkne k notové hlavě. Světle zelená barva signalizuje správnost provedené operace, v případě špatného barevného zobrazení uchopte znovu nožku a pokuste se ji znovu umístit správně.

Třetí řádek, poslední nota

Šestnáctinová nota nebyla rozpoznána.

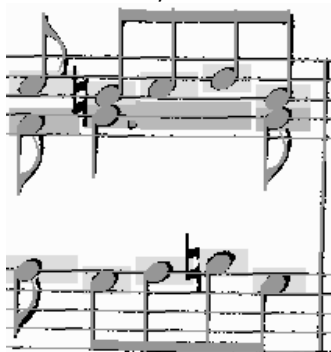

Nyní můžete vzít jednu šestnáctinovou notu (s černou hlavou) z notové palety , potom kliknout na paletě s objekty na posazení trámce a notu vložit. Můžete to ale zkusit i jinak:

Potáhněte myší obdélník přes poslední rozpoznanou šestnáctinovou notu tak, aby hlava i nožka byla označena. Následně zmáčkněte klávesy **(Ctrl)+[D]** pro vytvoření „duplikátu“ a vložte šedým ukazatelem myši notu na požadovanou pozici.

Druhý systém, první takt, druhý a třetí řádek

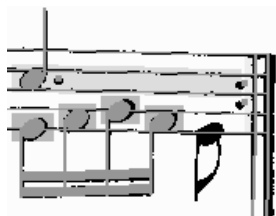
Zde chybí dvě odrážky. První odrážku si vezměte z palety s předznamenáním, druhou můžete vzít např. z palety s objekty – zcela

posledním objektem na této paletě je naposledy vkládaný objekt. Odrážky umístěte na požadované místo. Další možností je kliknout pravým tlačítkem myši na libovolné místo v pozadí, kdy takto rovněž obdržíte naposledy vkládaný objekt na kurzor myši.

Pokud se chcete šedivého vkládaného objektu na kurzoru zbavit, zmáčkněte na **[Esc]**-klávesu nebo klikněte opět pravým tlačítkem myši.

Druhý systém, druhý řádek, konec řádku

Zde nebyla rozpoznána osminová nota. Můžete si vzít notu z palety s objekty. Jako alternativu můžete ale nyní použít klávesovou zkratku:

Zmáčknete **[n]** pro „notu“. (Musíte zmáčknout *malé* n. Funkce Caps-Lock musí být vypnuta.) Na ukazateli myši se objeví nota v takovém formátu, jaký jste naposledy vkládali.

Zmáčknete **[8]** pro "osminovou".

Zmáčknete **[u]** pro "nožka směrem dolů".

Zmáčknete **[f]** pro "praporek".

Vložte notu.

Tip: zapamatujte si si nejdůležitější klávesové zkratky!

Všechny tyto klávesové zkratky jsou zobrazeny na stavové liště vedle symbolu klaviatury , pokud ukazatel myši se nachází na daném místě na paletě s objekty. Pro připomenutí je zde zobrazen i aktuální stav numerické klávesnice Num-Lock a Caps-Lock funkce . Přehled všech klávesových zkratk naleznete na poslední stránce této příručky.

Export do programu capella

Všechny chyby v rozpoznávání jste již opravili. Zvolte v menu **Soubor** příkaz **Noty uložit**. Jako název souboru bude nabídnut soubor `priklad.cap`. Předtím, než kliknete na **Uložit** aktivujte volbu **otevřít v capelle**, aby se noty ihned automaticky otevřely v programu **capella**. Tato automatika je funkční od verze programu **capella 2002**. U starších verzí programu capella budete muset daný soubor otevřít ručně. Výsledek bude vypadat takto:

capella-scan neexportovala pouze všechny notové objekty, ale i svislé rozestupy notových řádků a systémů, taktové svorky, typ taktových čar (průchozí u klavíru) atd.).

Noty si můžete již v programu **capella-scan** poslechnout – po kliknutí na symbol . Ev. Budete muset ve menu Úprav-Volby-Přehrávání nastavit zvukovou kartu počítače.

Uložení a otevření (načtení) rozpoznaného stavu

Pokud chcete program ukončit a později opět na rozpoznaném stavu pracovat použijte symboly dle vyobrazení. Jak z jejich vyobrazení vyplývá, jeden má funkci uložení rozpoznaného stavu, druhý jeho opětovné načtení. Tyto funkce naleznete rovněž v menu Soubor.

Lekce 3

V této lekci se seznámíte s textovými funkcemi a s identifikací hlasů partitury.

Klikněte na menu Soubor - Obraz otevřít - Marcia.bmp. Zatím nespouštějte Rozpoznávání, jinak by následující text neodpovídal stavu na vaší obrazovce.

Nyní máte před sebou výřez z klavírního výtahu opery „Figarova svatba“.

Různé druhy textových objektů

- Normální textové objekty jako slovo „Marcia“ na prvním taktem jsou ukotveny k určité notě nebo pomlce. Kotvu uvidíte, pokud na text kliknete myší a označíte ho.
- Texty písní (tyto texty budou po exportu do programu capella formátovány jako písňové texty) rozpoznáte podle barevného pozadí za textem. Barva označuje hlas, ke kterému je text písně přiřazen. Protože v této partituře jsou všechny vokální řádky jednohlasé, je i barva pozadí textů stejná. Každá slabika je v programu **capella-scan** samostatným textovým objektem, neboť je ukotvena k notě, která k ní patří.
- Texty, které stojí před řádkem (jako např. „F.“) budou interpretovány jako popisy hlasů. Jsou ukotveny k počátku řádku. Více informací naleznete na konci této lekce.

Druhý a třetí řádek, začátek

Složené svorky nebyly rozpoznány. Místo toho zde naleznete dvě šikmé čáry, které byly rozpoznány jako textové objekty. Mimo to bylo pianissimo rozpoznáno jako dvě písmena P, které byly integrovány do textového objektu.

Označte šikmou čáru „/“ kliknutím myši. Nyní vidíte, že písmena „Fl“ náleží stejnému objektu. Zmáčknutím Enter přepnete do editačního režimu. Objeví se blikající textový kurzor. Nyní můžete text zpracovat. Smažte šikmou čáru a místo ní vložte mezeru, aby „Fl“ bylo opět na správném místě. Novým zmáčknutím klávesy Enter vystupete z tohoto režimu.

Stejným způsobem smažte druhou šikmou čáru „\“ a opět písmena „P“. Na -paletě uchopte znak pianissima a umístěte ho na požadované místo.

První řádek, třetí takt, text písně

„Ec-co“ bylo rozpoznáno jako „Se-co“. Označte „Se-“ a zmáčknutím klávesy Enter přepnete do editačního režimu (do tohoto režimu vstoupíte i dvoj-klikem na daný objekt). Korigujte písmena. Zůstaňte v editačním režimu a proveďte i další korekce. Kurzorovými tlačítky se můžete pohybovat po textových slabikách.

Podívejte se na slovo „marcia“. Barevné pozadí textu signalizuje že toto slovo bylo rozpoznáno jako průchozí písňová slabika (celé slovo se chová jako jedna slabika). Aby byl tento text později korektně převeden do programu **capella** je nutno obě slabiky ve slově „marcia“ od sebe oddělit, neboť mají být přiřazeny různým notám. Umístěte kurzor mezi „mar“ a „cia“ a klikněte na paletu s vlastnostmi na symbol nebo zmáčkněte **(Ctrl)+(Mezerník)**.

Poznámka: pokud máte malou obrazovku nebo máte program capella-scan spuštěný v malém okně může se stát, že není viditelná kompletní paleta s vlastnostmi objektu. V takovém případě klikněte na označenou nožku pravým tlačítkem myši. Nyní se otevrou vlastnosti objektu ve formě kontextového menu.

Oddělte stejným způsobem od sebe slabiky „Fest“ a „zug“, a následně i slabiky „so“, „gehn“ a „wir“. Pomocí **(Ctrl)+(←/→)** se můžete rychle mezi jednotlivými slabikami pohybovat.

První řádek, předposlední takt, text písně

V předposledním taktu byla špatně rozpoznána slabika „siri“, navíc lze obtížně rozpoznat, jak má originální text být. Označte slabiku a

zmáčkněte **(Ctrl)+[Mezerník]** nebo udělejte dvoj-klik na danou slabiku se zmáčknutou klávesou **(Ctrl)**. Pod textem se nyní objeví malé editační okno. Původní text budete nyní vidět v původní podobě. Můžete korigovat chybu. I zde se můžete v textu pohybovat pomocí kurzorových kláves (šipek). S klávesami **(Ctrl)+[↵]** můžete mezi oběma režimy (editační režim a režim okna) přepínat.

Následně můžete opravit i ostatní chyby v rozpoznání textu na tomto řádku.

Druhý systém, nad posledním taktem

Pokud kliknete na slova textu „(Alle gehn ab...“ vidíte, že text se skládá z více textových objektů. Text znamená „všichni odcházejí s výjimkou hraběte a hraběnky) – zde tedy nejde o text písně. Z důvodu velkých rozestupů mezi jednotlivými slovy nebyl text naformátován jako průchozí (kdy bude celá věta přiřazena jedné notě).

Susanna (Alle gehn ab, **ausgenommen der Graf**
und die Gräfin).

Dvoj-klikem na text „ausgenommen“ přepnete do editačního režimu. Kurzorem se přemístíte na začátek slova – pod slovy se objeví svorka. Stisknutím klávesy **[←] (Backspace)** můžete nyní oba dva objekty spojit. Nyní jděte na konec označeného textu. Svorka, která se opět objeví signalizuje možnost dalšího spojení objektů, které nyní provedete klávesou **[Delete]**.

Rovněž slova „und die Gräfin“ jsou samostatnými objekty, které je nutno spojit. To můžete udělat stejným způsobem jako předtím, jde to ale i jinou metodou: označte všechna tři slova (kliknutím se stisknutou klávesou **(Ctrl)** nebo přetáhnutím myši přes text). Kliknutím na symbol **[AB]** na paletě s vlastnostmi spojíte text do jednoho bloku.

Nyní jsme spojili slova ve dvou textových řádcích, i když se v podstatě jedná o jeden textový blok. Oba dva řádky není možno v programu **capella-scan** přímo sjednoceny. Teprve po exportu do programu **capella** obdržíte dvouřádkový textový objekt.

Označte textový řádek „(Alle gehen ab...“. Na notovém řádku se objeví červená kotva. Potáhněte kotvu k notě nebo pomlce, ko řádek níž, neboť text patří až k dalšímu řádku. Nyní označte text „und die Gräfin“. Potáhněte kotvu na začátek prvního textového řádku. Tím jsou textové řádky svázány.

Texty byly částečně rozpoznány jako tučné. Označte tyto texty a klikněte na liště s vlastnostmi dvakrát na symbol tučného otazníku za textovým fontem. Velikost textu původního partu a rozpoznaného je nyní jiná, ale to nehraje žádnou roli. V programu **capella** budou rozestupy znaků v textu přepočítány.

Druhý systém, první řádek, poslední takt

Text „Hier ist er!“ byl rozpoznán jako normální text a ne jako text písně. To poznáte podle toho, že text nemá v pozadí zobrazeno rytmické dělení (barevné obdélníky). Označte text a klikněte na . Označte a smažte text „[275]“.

V textu níže nebylo rozpoznáno písmeno „E“. Písmeno „c“ bylo formátováno jako transponující akordový symbol. To poznáte podle podtržení písmena malými trojúhelníčky. Označte písmeno „c“, klikněte na paletě s vlastnostmi na H, Fis ▾, a zvolte **netransponovatelné**.

Stisknutím klávesy Enter přepněte do editačního režimu písma „c“. Změňte text na „Ec-“. Doplňte pomlčky „co-lo!“ a převed'te texty na texty písně.

Druhý systém, třetí řádek, začátek

Zkorigujte chybu v textu a převed'te „Plätze“ a „Gib mir den Arm...“ na texty písně. Slovo „Plätze“ rozdělte do dvou slabik.

Smažte ve druhém taktu špatně rozpoznaný symbol trilku a vložte nový z palety s objekty.

Poslední systém, začátek

Ve slově „schäm-te!“ bylo písmeno „t“ rozpoznáno jako „l“. Kromě toho je před a za písmenem „e“ vložena meze-

ra. Korigujte tyto chyby. Text převed'te na text písně.

Smažte nesmyslnou slabiku „ri!“. Dříve než vložíte novou slabiku označte „ra-“, aby nový textový objekt obdržel stejné formátování (písmo a velikost). Na paletě s objekty a symbol textu písně

. Na ukazateli myši se objeví malé písmeno „L“. Umístěte „L“ na začátek před „ri!“ a klikněte tlačítkem myši. Objeví se blikající textový kurzor. Vložte text stiskněte Enter. Zkontrolujte pozici kotvy . Pokud by byla v klavírním hlasu, potáhněte ji dolů do zpěvového.

První osminová nota byla rozpoznána jako dvojitě-tečková. Označte noty a na paletě s vlastnostmi zvolte jednoduché tečkování. Tím se ztratí červená čára na konci taktu, neboť takt je správně

naplněn notami. Smažte v následujícím taktu velké „I“ nad půlovou notou a osminový akord změňte na šestnáctinový.

Korigujte zbylé chyby v rozpoznání textu.

Identifikace řádků

Před exportem do programu **capella** musí **capella-scan** přepočítat maximální počet hlasů v notových systémech. Pro tento účel je vytvořen předlohový systém. Tmavě červené číslice na začátku každého řádku udávají, kterému řádku v předloze je daný řádek přiřazen.

Řádky s popisem hlasů mohou být samozřejmě hned identifikovány. Pro řádky bez onačení existují další kritéria jako např. svorky nebo klíče. Která kritéria budou použita naleznete v menu **Úpravy-Volby-Zpracování**. Aktivujte nyní kritérium **Svorky**. Vidíte, že klavírní part má v prvním systému čísla 7 a 8 a v druhém systému čísla 5 a 6. Příčina je v tom, že v prvním systému nebyly rozpoznány složené svorky. Označte druhý řádek (klavír, pravá ruka) tak, že kliknete myší nalevo před řádkem. Klikněte na paletu s vlastnostmi na symbol a zvolte **Vsadit dolní svorku**. Nyní uvidíte korektní přečíslování na 5 a 6.

V druhém systému bylo „S.“ (znamená jméno „Susanna“) interpretováno jako „Sopran“. Zvolte v menu Úpravy-Předloha..., zvolte list 2, a vložte Interní popis a popis na „S.“.

Soubor uložit

Zvolte menu-příkaz Soubor-Noty uložit..., uložte noty jako `marcia.cap`, výsledek zkontrolujte v programu **capella**.

Eventuálně budete muset upravit rozestup řádků v předlohovém systému **capella**.

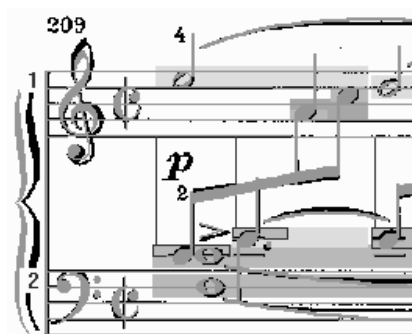
Pokud jste v **capella-scan** nekorigovali všechny chyby v rozpoznání, naleznete je jako chyby v programu **capella** znovu. Velmi je důležité správné přiřazení všech slabik textu písni. Kvalita textu v uvedeném příkladu byla velmi špatná, proto ani rozpoznání textu nemohlo proběhnout bez chyb.

Lekce 4

V lekci 4 budete pracovat s náročnou notovou předlohou. Cílem je seznámit se s problémy, které se mohou objevit při analýze rytmu u vícehlasých notových řádků.

Otevřete soubor předlohy arabeske.csc (menu příkaz Soubor-Načíst rozpoznaný stav okna... - arabeske.csc). Nespouštějte nové rozpoznávání, jinak nebude výsledek rozpoznání odpovídat stavu, který je dále v této lekci popisován.

První řádek, začátek

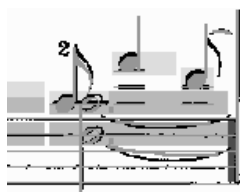

Řádek přesahující trámec byl – tak jak to program **capella** potřebuje – přiřazen hornímu řádku. To je vidět i na tmavě červených svislých čárách.. V horním řádku jsou 3 hlasy v barvách tmavě žlutá, fialová a pastelově červená, ve spodním řádku naleznete hlasy 2.

Rytmická analýza přiřadila dokonce notě se dvěma nožkami správně i tečkování. Klikněte na nožku směřující dolů a na paletě s vlastnostmi uvidíte, že zde je tečkování. Nyní klikněte na nožku směřující nahoru a na paletě s vlastnostmi uvidíte, že zde tečkování není. Pokud označíte notovou hlavu, uvidíte, že je rovněž tečkována. To ale v tomto případě nehraje roli, rozhodujícím faktorem pro rytmus jsou notové nožky.

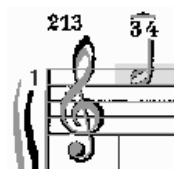
Díky rozšířenému rozpoznávání byly správně rozpoznány i oblouky legata a akcent. Označení dynamiky – piano budete ale muset doplnit z palety s objekty.

První systém, konec řádku

Na spodním řádku vidíte díky červené čáře, že takt je přeplněn notami. Poslední osminová nota byla rozpoznána jako čtvrt'ová. Označte nožku a zmáčkněte [8]. Červená čára se neztratila, což znamená, že je zde ještě nějaká další chyba. Půlová nota byla rozpoznána jako tečkována. Označte ji a na paletě s vlastnostmi zrušte tečkování, nebo klikněte na [0].

Druhý systém, počátek řádku

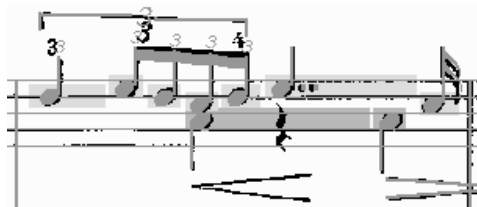

Nad půlovou notou bylo rozpoznáno tenuto. Označte ho a smažte.

Oblouk legata nemá správný tvar. Označte ho a potahovými body na konci oblouku (ev. I na začátku) upravte tvar oblouku. Pokud při tom budete

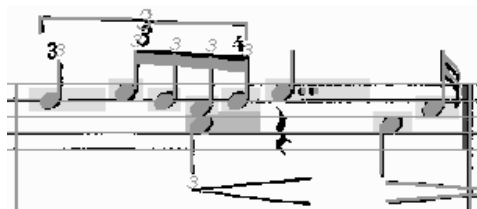
držet zmáčknutou klávesu **[Alt]**, budete měnit tvar současně na obou koncích oblouku.

Druhý systém, druhý takt

Pastelové pozadí u čtvrtové noty v druhém hlasu je delší než obě dvě osminy v horním hlasu. Příčina je v tom, že čtvrtová nota neobdržela triolové dělení. Triolové

svorky se vztahují vždy jen na noty v jenom hlasu, které se nachází mezi kotvícími body trily (kliknutím na triolovou svorku uvidíte jejich umístění). Označte čtvrtovou notu a na paletě s vlastnostmi na výklopném poli s textem „regulární“ nastavte notu jako triolovou. Zobrazení taktu se změní následovně:

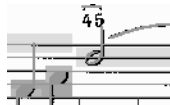
Neboť zde chybí čtvrtová pomlka, nebudou správně interpretovány zbývající noty v taktu. Opravte tento stav vložením čtvrtové pomlky.

Nakonec vložte crescendo

do, které naleznete na paletě s objekty ve výklopném poli . Potahovými body upravte délku a pomocí kláves **[+]** a **[-]** můžete upravit rozevření svorky.

Třetí systém, první takt, nahoře

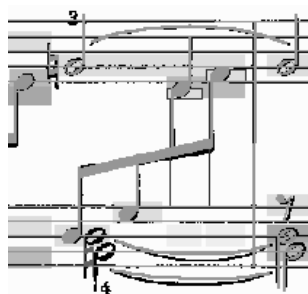
I zde bylo rozpoznáno

tenuto, smažte ho.

Třetí systém, předposlední takt

Dole - mezi dvěma půlovými notami byla rozpoznána odrážka.

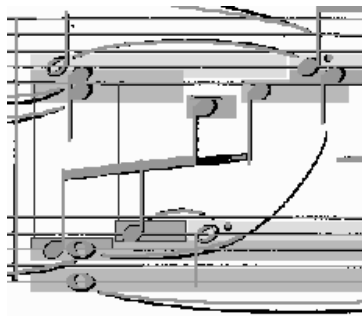
Smažte ji. Uchopte z palety půlovou notu s nožkou dolů a umístěte ji na jedno z míst, kam nota patří. Klikněte potom pravým tlačítkem myši na libovolné místo v pozadí, na kurzoru se objeví další půlová nota, kterou vložte na druhou pozici.

Trámcová skupina not přes dva řádky byla zde dána ke spodnímu řádku,

neboť jinak by nebyly žádné noty. Tato trámcová skupina not patří ale do horního řádku (pro správný export do programu **capella**). Klikněte na notovou nožku, která patří notě na horním řádku a na paletě s vlastnostmi klikněte na **2**. Tím přiřadíte celou trámcovou skupinu druhému hlasu horního řádku.

Proveďte to i na další trámcové skupině.

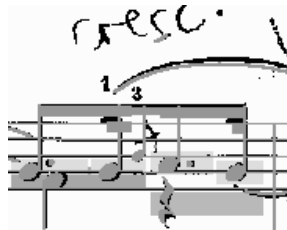
Poslední systém, druhý takt

Trámec nebyl rozpoznán jako průchozí. Malá čárka vypadající jako část trámce je obloukem legata – smažte ho. Označte čtvrtovou notu, změňte její hodnotu na osminovou a klikněte na .

rozpoznán jako normální nota a byl integrován do trámcové skupiny. Označte nožku malé noty a zvolte příraz v nabídce na paletě s vlastnostmi. Ev. potáhněte horní bod nožky směrem dolů. Smažte špatně rozpoznané tečkování přírazové noty. Smažte malou čáru v rukopisu textu.

Příraz
byl

V následujícím taktu vložte Forte- a Piano a naformátujte první notu na spodním řádku rovněž jako příraz .

Výsledek v programu capella

Výsledek uložte jako **capella**-soubor. Použijte formát **capella 2000**, jinak by nebyly uloženy trámcové skupiny přes více řádků.

Posuďte výsledek v programu **capella**. Pokud byly odstraněny všechny chyby, měl by být výsledek korektně zobrazen. U trámců přes dva řádky bude možná potřebné upravit vertikální pozici a stoupání trámce.

Příraz pod trámcem v předposledním taktu byl znovu v programu **capella** integrován do trámce. Protože tato nota má mít praporek, bude nutné ji přiřadit jinému hlasu než je trámcová skupina. Můžete ji například přikopírovat do hlasu se čtvrtovou pomlkou.

Na začátku posledního řádku obdržely obě noty Cis křížek. Půlovou notu můžete označit a předznamenaní formátovat jako neviditelné.

Pokud by byly legáta a ligatury opačně uloženy, zkontrolujte ještě jednou v programu **capella-scan**. Viz Legáta a ligatury, strana 53. Při systematické kontrole celé skladby na posazení oblouků vám může pomoci funkce **Označit další ukotvený objekt** v menu **Úpravy**.

Pokud používáte program **capella 2002** stačí, když korigované noty v programu **capella-scan** uložíte a výsledek hned uvidíte v programu **capella**. V případě starší verze **capella** musíte soubor v programu **capella** zavřít a znovu otevřít.

3 Příručka

Skenování a rozpoznání

Skenování

→ **Skenování spustíte takto**

- Pomocí menu - příkazu Soubor-Skenovat... nebo **(Ctrl)+(N)** spustíte TWAIN-rozhraní vašeho skeneru, které řídí skenovací proces. Přesný popis ovládacích možností skeneru naleznete tedy v příručce, kterou jste ke skeneru obdrželi. Pokud máte nainstalován větší počet skenerů, můžete zvolit ten, který budete v programu používat viz str. 71.

Barevný formát

capella-scan vyžaduje černo-bílé zobrazení nebo 256-ti stupňový šedivý obraz. Nepoužívejte na skeneru volbu polotónů. Tato volba sice umožní černo-bílý obraz, ten je však dosažen rastrováním. **capella-scan** se dokonce pokouší sdělit TWAIN rozhraní, jakou volbu použít. Každopádně není tato možnost všemi rozhraními podporována.

správně

černo-bílá předloha,
text

správně

šedivý obraz, šedivá
fotografie

špatně!

Polotóny, kopírování,
fax

Rozlišení

Rozlišení by mělo být zvoleno tak, aby výška notového řádku byla v rozmezí 40-60 pixelů. Mnohdy to odpovídá rozlišení 300 dpi. Pouze u malých tištěných not nebo textových míst byste měli zvolit vyšší rozlišení. Motto, že „čím větší rozlišení, tím lépe“, zde neplatí!

Jas

Zvolte jas tak, aby byly notové linky naskenovaného obrazu tlusté jeden až dva pixely a pokud možno s malým počtem přerušení. Pokud budete skenovat šedivý obraz, budete mít v programu **capella-scan** možnost jas měnit (viz Šedivý obraz, str. 29).

Příliš světlé

Notové linky jsou přerušené.

optimální

Příliš tmavé

Jednotlivé prvky splývají.

Otočit, vyříznout, zvolit rozsah pro rozpoznávání

V programu **capella-scan** můžete naskenovaný obraz invertovat, otáčet po 90°-ti stupňových krocích, horizontálně nebo vertikálně obraz zrcadlově otáčet a vystříhnout oblast obrazu pro rozpoznávání.

U notových partů, které jsou na několika stránkách musíte skenování, rozpoznávání a úpravy provádět na každé stránce separátně. První stránku uložíte jako **capella**-soubor a následující stránky potom k tomuto souboru připojíte.

Obraz otevřít

→ Již dříve naskenovaný obraz otevřete takto

- Použijte **(F3)** nebo **(Ctrl)+O** nebo menu-příkaz **Soubor-Obraz otevřít....**

capella-scan umí pracovat s následujícími formáty: BMP, TIFF (i více-stránkové), JPEG, PNG, EMF, WMF, PCX, PCC, DCX, TGA, VST, AFI. Barevné formáty budou automaticky převedeny na šedivé.

Pokud máte nainstalován i program Ghostscript, můžete načíst i soubory PDF- a PS- (Postscript). Ghostscript naleznete na Internetu na stránce <http://www.ghostscript.com/doc/AFPL/index.htm>.

capella-scan používá Ghostscript pro převod PDF/PS-souborů do formátu TIFF. Stejně jako u skenování budete muset zadat rozlišení, doporučujeme ca. 300 dpi. Kromě toho můžete zadat, zda má být načtena pouze jedna nebo více stránek. Překonvertované soubory naleznete v podadresáři **memo** programu **capella-scan**, a budou smazány jakmile je nebudete potřebovat.

Obraz uložit

→ Naskenovaný obraz uložíte takto

1. Zvolte menu-příkaz **Soubor-Obraz uložit jako...** nebo použijte **(Ctrl)+(U)**.
2. Pokud bude naskenován nebo načten šedivý obraz, můžete při ukládání zvolit jestli má být jako šedivý uložen, nebo zda má být uložen jako černo-bílý.
3. Pod volbou **Uložit jako typ** můžete zvolit formát grafiky ukládaného souboru: BMP, TIFF, JPEG, PGN, EMF, WMF, PCX, PCC, TGA, VST, AFI. Doporučujeme TIFF-formát, neboť tento typ souboru je komprimován bez ztráty kvality. (Pro speciality: **capella-scan** používá pro kompresi šedivých obrazu komprimaci ZLib deflate a pro černo-bílé ukládání CCITT group 4.) Oblíbený JPEG-formát je pro ukládání textu a not méně vhodný, neboť přináší ztrátu kvality. Navíc je možno v tomto formátu ukládat pouze šedivé a ne černo-bílé soubory.

Obraz invertovat, otáčet a zrcadlově točit

→ Obraz můžete invertovat takto

- Použijte menu-příkaz **Obraz-Invertovat** nebo **(↑)+(F5)**. **capella-scan** pracuje s černými notami na bílém podkladu.

→ Obraz otočíte takto

- Použijte menu-příkaz **Obraz-Otočit o 180°**, **Otočit o 90° doleva** nebo **doprava**. Rovněž můžete použít **(↑)+(F6)**, **+(F7)** a **+(F8)**. **capella-scan** pracuje s notovými řádky, které jsou vodorovné, notový zápis musí jít zleva doprava.

→ Obraz můžete zrcadlově točit takto

- Pomocí menu-příkazu **Obraz-Vertikálně zrcadlit** a **Obraz-Horizontálně zrcadlit** nebo pomocí **(Ctrl)+(F7)** a **+(F8)** můžete nastavit zrcadlové převrácení obrazu.

→ Rozlišení můžete redukovat takto

- Pomocí menu-příkazu **Obraz-Redukovat rozlišení** můžete rozlišení redukovat na polovinu nebo až na pětinu. To může být vhodné, pokud pracujete s bitmapou s vysokým rozlišením. Pokud skenujete novou předlohu, můžete požadované rozlišení nastavit okamžitě při skenování.

Oblast pro rozpoznávání

Na naskenovaném partu je možno definovat oblast, se kterou budete dále pracovat.

→ Oblast pro rozpoznávání nastavíte takto

1. Zvolte **Rozpoznání-Oblast nastavit**, nebo stiskněte na **(Ctrl)+(E)**.
2. Ukazatel myši se změní a bude možno stanovit horní a spodní hranici oblasti kliknutím na odpovídající místo na obrazovce. O který okraj oblasti jde lze poznat podle tvaru ukazatele myši.

Rovněž je možno přidržením tlačítka myši zvolit oblast táhnutím. Oblasti mimo rozpoznávanou oblast ztmavnou.
3. Opětovným kliknutím na příkaz v menu nebo novým stisknutím výše uvedených kláves opustíte tento režim **(Ctrl)+(E)**. Ev. Můžete stisknout **(Esc)**.

Poznámka: capella-scan potřebuje, aby dané oblasti ležely pod sebou a ne vedle sebe. Pokud naskenujete dvou-stránku, zvolte oblast pouze na jedné stránce.

→ Oblast pro rozpoznávání zrušíte takto

- Zvolte **Rozpoznání-Zrušit ohrazení**, nebo klikněte na **(Ctrl)+(F)**. Oblast pro rozpoznávání se rozšíří zpět na celý naskenovaný obraz.

Nepotřebné oblasti na okrajích můžete vystříhnout a šetřit tím místo na pevném disku.

→ Oříznutí okrajů provedete takto

- Použijte příkaz **Rozpoznání-Ohraničit oblast**, takto nastavíte oblast, kterou chcete zachovat. Nyní zvolte příkaz **Rozpoznání-Odstranit vnější oblast** nebo klikněte na **(Ctrl)+(Delete)**. Tím dojde k odstranění tmavě zbarvených oblastí. Obraz se zredukuje na výřez.

Šedivý obraz

capella-scan potřebuje pro rozpoznávání černobílý obraz. Pokud naskenujete nebo otevřete šedivý obraz, můžete před spuštěním rozpoznávání mezi šedivým obrazem a černobílým přepínat. Předností je možnost ovlivnit změnou nastavení kontrastu a jasu přímo v programu bod konverze z šedivého na černobílý obraz a tím optimalizovat parametry před spuštěním rozpoznávání u již naskenovaných obrazů.

→ Přepnutí mezi šedivým a černobílým obrazem provedete takto

Zvolte menu-příkaz **Zobrazit-šedou stupnici/černobílý obraz** nebo klikněte na symbol.

→ Jas nastavíte takto

Pomocí posuvníku můžete nastavit bod, od kterého se mají šedivé plochy interpretovat jako černé. Přepněte si do černobílého zobrazení, abyste mohli změny správně sledovat. Klávesová zkratka: **(↑)+(Ctrl)+(F7)** a **+(F8)**.

Šedivý originál	Černobílý obraz s různě nastaveným jasnem		
			
	Příliš světlé Notové linky jsou často přerušené.	Příliš tmavé Jednotlivé prvky se slévají.	optimální

→ Kontrast nastavíte takto

Pomocí regulátoru kontrastu můžete zesílit tenké čáry. Klávesová zkratka: **(Ctrl)+(Alt)+(F7)** a **+(F8)**.

Šedivý originál	Černobílý obraz s různým nastavením kontrastu		
			
	Bez kontrastu, světlé Nožky se často ztrácejí.	Bez kontrastu, tmavé Nožky jsou zobrazeny, ale trámce se slévají.	optimální

Při ukládání obrazu můžete zvolit, zda chcete uložit obraz šedivý nebo černobílý.

Pomocí menu-příkazu **Soubor-Zavřít šedou škálu** můžete ušetřit místo v pracovní paměti. Rovněž můžete použít zkratku **(↑)+(F4)**.

Zpustit rozpoznávání

Rozpoznávání můžete spustit pomocí **(F5)** nebo menu příkazem **Rozpoznání**.

Pomocí menu příkazu **Rozpoznání-Volby pro rozpoznání** (viz str. 72) můžete volit různá nastavení a typy dané operace.

Rychlé rozpoznání umí: rozpoznat notové řádky a systémy včetně svorek; noty, jednoduché posuvky, tóniny, pomlky, houslový-altový-tenorový-basový klíč, Allabreve, změny udání taktu, taktové čáry, repetice, trámcové skupiny přes dva řádky.

Rozšířené rozpoznání zvládne navíc: oktávové klíče, trioly a volta-svorky, legato a ligaturu, crescendo a decrescendo, zánášky a zdvihové noty a přírazy, více-taktové pomlky, artikulační znaménka tenuto, staccato, akcenty. S pomocí aktivovaného rozpoznání textu budou rozpoznány i texty, dynamická značky a triolické notové délky.

Všechno nemůže být rozpoznáno...

Není rozpoznáno, ale je možno ručně vložit: dvojité-Be nebo křížek, předznamenání, další klíče další artikulační znaménka, úsporná značení, abbreviaturní trámce, zvláštní notové hlavy (trojúhelníkové atd.).

Není možno zpracovávat: řádky bicích nástrojů s jednou notovou linkou, nožky dlouhé přes 2 řádky.

Množství chyb při rozpoznávání závisí na kvalitě předlohy. Dobrou práci v programu usnadňuje barevné zobrazení původní a rozpoznané partitury.

Pomocí **(Alt)+(Delete)** nebo menu příkazem **Rozpoznání-Smazat rozpoznání** můžete celkový rozpoznaný obraz smazat, upravit nastavení a zvolit rozpoznávání znovu.

Význam barev v programu

Rozpoznané noty přepíše barevně původní notový obraz. To usnadňuje rozpoznání chyb.

Pokud to potřebujete, můžete přepínat, který z obrazů (původní nebo rozpoznaný) má být v popředí. Přepínání můžete provádět pomocí menu příkazu **Zobrazit-Objekty za předlohu** nebo pomocí **(F12)**.

Navíc jsou v pozadí not barevné obdélníčky které zobrazují přiřazení not jednotlivým hlasům a rytmus. Zapnout a vypnout toto zobrazení můžete pomocí menu **Zobrazit-Zobrazit přiřazení k hlasům** nebo pomocí **(F11)**.

Barvy naskenovaných not:

bílá	notový list (papír)
černě	noty

Barvy rozpoznaných objektů:

Světle zelená	- rozpoznané objekty
Tmavě zelená	- neplatné objekty
Růžová	- označené objekty
Fialová	- neplatné označené objekty
Šedá	- noty a pomlky nadpočetného hlasu

Neplatnými objekty jsou posuvky, které není možno přiřadit žádné notové hlavě nebo tónině, notové hlavy bez nožek (s výjimkou celých not) a nožky bez hlav. Tyto noty nebudou uloženy stejně tak jako noty nadpočetného hlasu.

Barvy pozadí not (notové přiřazení hlasům):

V pozadí not vidíte barevné obdélníčky. Jejich barva signalizuje přiřazení jednotlivým hlasům, vodorovná délka obdélníku odpovídá rytmickému časování noty (notové délce).

Tmavě-žlutá	1. hlas
Pastelově červená	2. hlas
Pastelově růžová	3. hlas
Pastelově modrá	4. hlas
Světle šedá	nadpočetný hlas

Rovněž texty písní jsou proloženy barevným pozadím. Podle barvy lze rozeznat přiřazení ke konkrétnímu hlasu. Délka pozadí odpovídá délce slabiky.

Špatně vyplněné takty jsou označeny barevným trámcem před takovou čarou. Pokud je takt neúplný, Pokud je takt neúplný, budou na základě sousedících řádku hledáno místo, kde se nachází rytmická „díra“.

Světle žlutý takt je neúplný nebo s rytmickou „dírou“
Červený takt je přeplněn.

Další barvy:

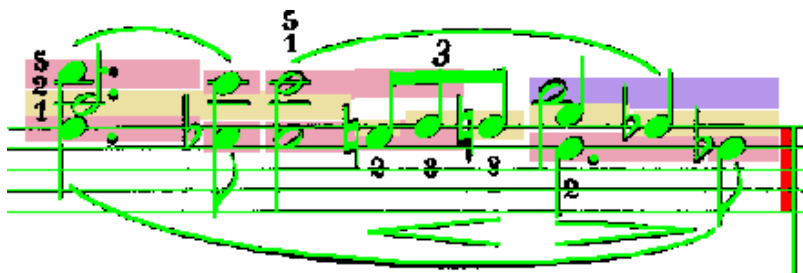
Tmavě červená - číslo řádku v předlohovém systému a kotva
Petrolejevá – pozadí mimo notový list, objekt, který je právě vkládán

Standardní barevné nastavení je možno i změnit – viz str. 70.

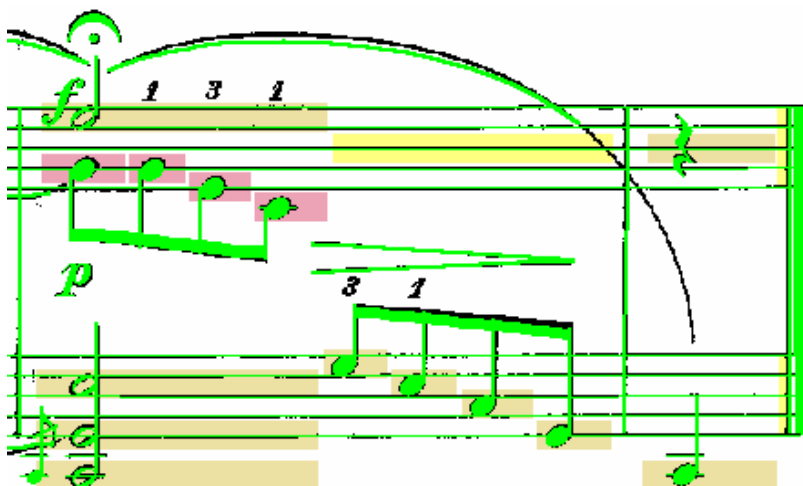
Rytmická analýza a vícehlasost

Označené noty jsou v programu **capella-scan** proloženy v pozadí barevným obdélníkem, který signalizuje přiřazení not k hlasům a délka obdélníku signalizuje rytmické roztažení (délku) noty v taktu. **capella-scan** dokáže zpracovat až 4-hlasý řádek přičemž akordy (mající více hlav na jedné nožce) se počítají k jednomu hlasu.

Ve vlastnostech řádků (viz str. 61) můžete počet hlasů omezit. Noty nadpočetného hlasu jsou zobrazeny šedě a mají světle šedé pozadí.

Pokud je v taktu více not, než odpovídá správnému měřítku, naleznete na konci taktu svislou červenou čáru). Nejčastější příčinou jsou špatně rozpoznané noty – viz obrázek výše – trioly, které je nutno ručně jako trioly naformátovat.

Pokud je v taktu příliš málo not, pokouší se **capella-scan** analýzou sousedících řádků ve stejném systému nalézt místo, kde něco chybí. Tyto úseky jsou zbarveny světle žlutě a při exportu do programu **capella** jsou vyplněny neviditelným pomlčkami. Pokud žádné takové chybné místo není nalezeno, objeví se na konci taktu světle žlutý svislý trámec. Nemusí se vždy jednat o chybu – může jít např. o předtaktí nebo závěrečný takt. V takových případech můžete žlutý trámec ignorovat.

→ **Špatný rytmus můžete korigovat takto**

- Smažte špatně rozpoznané noty (viz str. 40)
- Vložte nerozpoznané noty (viz str. 35)
- Korigujte notové délky, tečkování a iregulární dělení (str. 42)
- Přírazy naformátujte jako noty „bez hodnoty“ (viz str. 44)
- Identifikujte pomlky přes celý takt (viz str. 44)
- Hustě po sobě jdoucí noty rytmicky oddělte/spojte (S. 44)
- Dávejte pozor na zobrazení rytmické pozice označených not (viz str. 44).

Poznámka: rytmická analýzy not probíhá po jednotlivých taktech. To vede v menzu-
rální notaci k problémům pokud notová hodnota překračuje takt. V takovém případě
smažte postižené taktové čáry, jinak nebude rytmus správně zaznamenán. Neboť
taktové čáry jsou důležitým orientačním bodem programu je o to důležitější, abyste v
těchto taktech zkorigovali všechny ostatní chyby v rozpoznání. Dejte pozor na to, že
program nemůže s notami přesahujícími rozsah správně pracovat a automaticky
začne vkládat posunuté taktové čáry.

Přehrávání

→ **Přehrávání spustíte takto**

1. Pokud si budete chtít poslechnout skladbu od určitého místa, označ-
te na této pozici jednu notu. Pokud chcete spustit poslech od začát-
ku skladby, klikněte libovolně na pozadí tak, aby nebyla žádná nota
označena.
2. Přehrávání spustíte pomocí menu příkazu **Soubor-Přehrát
všechny hlasy** nebo pomocí **(Ctrl)+(F9)**.
3. V průběhu přehrávání vidíte aktuální pozici tak, že přehrávaná nota
má barvu noty označené. Pokud kliknete na určitou notu v průběhu
přehrávání, bude přehrávání pokračovat z této pozice.

4. Pomocí **[Esc]** nebo další volbou příkazu přehrávání ukončíte.

→ **Přehrávání jednoho hlasu spustíte takto**

5. Označte jednu notu uvnitř jednoho systému v každém řádku, který má být přehráván.
6. Pomocí menu příkazu **Soubor-Přehrát označené hlasy** nebo kliknutím **[↑]+[F9]** spustíte přehrávání.

Viz tak Volby přehrávání, str. 74.

Úpravy

Proč úpravy?

Po rozpoznání mají nalezené objekty status nezávislých grafických objektů. Při ukládání do **capella**-formátu musí **capella-scan** provést jejich správné přiřazení:

- Určení tóniny
- Přepočítání tónů podle klíčů výšky noty, tóniny, pozice notových hlasů
- Rozdělení vícehlasých notových řádků do jednotlivých hlasů
- Rytmické uspořádání not
- Identifikace řádků a přiřazení předlohovému systému

Malé změny,
velký rozdíl

Aby drobné chyby v rozpoznávání v programu **capella-scan** nevedly k řetězovému násobení chyb při konverzi do programu **capella** je nutné tyto chyby korigovat již v programu **capella-scan**. Například – špatně rozpoznáný klíč nebo tónina nebo nerozpoznaná nota může "rozhodit" rytmus celé skladby po provedené konverzi.

capella-scan z toho důvodu umožňuje komfortní kontrolu a korekci chyb, které se po rozpoznání mohou vyskytnout, viz kapitola „Práce v programu **capella-scan**“ od str. 11.

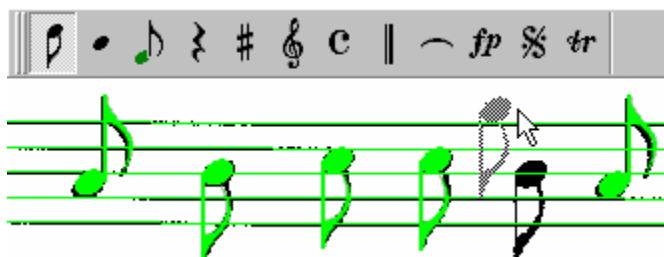
Objekt vložit

→ **Objekt vložíte takto**

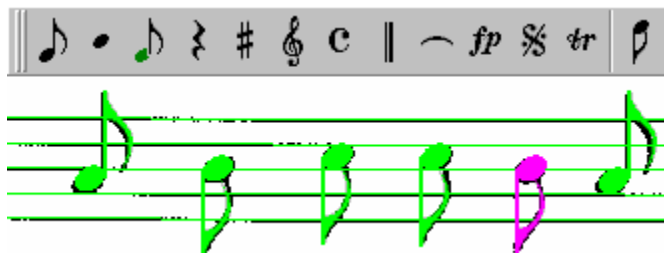
- Klikněte na paletě s objekty na objekt, který chcete vložit. Proto, aby tato paleta nezabírala na ploše mnoho místa, objeví pod-paleta s detailnějšími objekty daného typu.

- Následně se objeví napravo od ukazatele myši objekt, který budete vkládat. Myší přesuňte kurzor na požadované místo.

- Objekt vložíte kliknutím levým tlačítkem myši. Nově vložený objekt bude mít růžovou barvu označeného objektu (viz str. 32). Barevné značení se ztratí, pokud kliknete libovolně na pozadí.

Poté, co jste objekt vložili, naleznete ho i na přepínači (tlačítku) zcela vpravo na paletě s objekty. Na této pozici ne nachází vždy polední vkládaný objekt – pro případ, že byste potřebovali vložit rychle stejný objekt ještě jednou. Totéž můžete provést i opětovným kliknutím pravým tlačítkem myši na pozadí, stisknutím mezerníku nebo kliknutím na **Insert**.

Pokud nebudete chtít vložení provést, klikněte na pravé tlačítko myši nebo stiskněte **Esc**. Rovněž můžete paletu s objekty se stisknutým tlačítkem myši opustit.

Po vložení objektu můžete měnit vlastnosti objektu (viz str. 41), např. pro obdržení tečkování noty. Zrovna tak je ale možno upravit vlastnosti objektu kliknutím na požadované ještě před jeho vložení do partitury. tyto vlastnosti tak bude mít i následující stejná vložená nota.

Pro všechny objekty a jejich vlastnosti existují klávesové zkratky. Tyto zkratky můžete vidět i na stavové liště, pokud se budete pohybovat myší na paletě. Přehled zkratk naleznete od stránky 76.

→ **Objekt variabilní velikosti vložíte takto**

(Legato, triolové svorky, volta-svorky, crescendo)

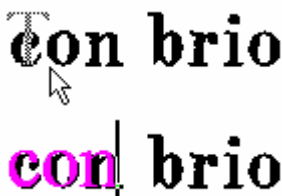
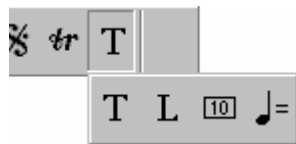
- Objekt má při vkládání standardní velikost. Umístěte ho tak, aby levý okraj byl na požadované pozici.
- Vložení proved'te kliknutím myši, stále držte tlačítko a natáhněte objekt doprava dle potřeb.
- Uvolněte tlačítko myši. Následně můžete potahovými body upravit tvar oblouku atd. Rovněž můžete upravit ukotvení objektu.

Vkládání textových objektů

→ **Textový objekt vložíte takto**

- Klikněte na paletě s objekty na T pro vložení normálního textového objektu, nebo na L pro vložení slabiky textu písně (viz str. 56). Ukazatel kurzoru bude zobrazovat při vkládání písmena T nebo L v nastaveném písmu a jeho velikosti.
- Umístěte kurzor s písmenem T na začátek požadovaného textu a klikněte myši. Kurzor se změní na blikající textový.
- Napište text a ukončete vkládání pomocí .

Pomocí voleb velikosti písma, vlastností textu, srovnání s předlohou, snížení, zvýšení (viz str. 56) můžete vylepšit nastavení tak, aby se shodovalo s originálem. Toto je ale relevantní pouze pro zobrazení v programu **capella-scan** pro export do programu **capella** to nehraje žádnou roli.

Viz rovněž „Zpracování textů“ str. 59.

Pokud chcete použít pro vložený text vlastnosti textu již existujícího (písmo, velikost atd.), klikněte na tento text a následně volte vkládání nového textového objektu.

Specifika při vkládání textu písňě

Každá slabika musí být samostatným textovým objektem, aby konverze do programu **capella** mohla proběhnout správně. Pokud při vkládání zmáčknete mezerník, bude slabika ukončena a kurzor přeskóčí na následující textový objekt pod další notou. Pomlčky a spojovníky mohou být vkládány pomocí '-' a '_' (stejně jako v programu **capella**). Jejich pozice a délka může být upravena po ukončení vkládání tak, že posuneme malý šedý obdélníček na konci slabiky. Toto slouží ovšem pouze pro vylepšení optického dojmu v programu **capella-scan**.

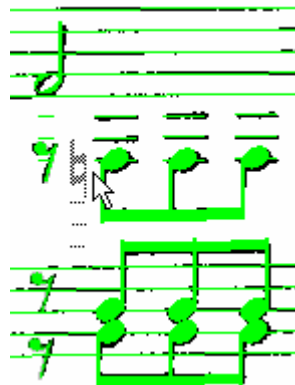
Přiřazení řádkům

S výjimkou průchozích taktových čar jsou ostatní objekty přiřazeny vždy určitému řádku.

Aktuální přiřazení je zobrazeno pomocí pomocných čar. Z toho důvodu lze vidět pomocné čáry i v případě pomlky nebo posuvek. Později – v programu **capella** nejsou samozřejmě tyto pomocné čáry již vidět..

Pokud vložíte nebo přesunete objekt mezi dva řádky, musí **capella-scan** rozhodnout, kterému řádku má být objekt přiřazen. Toto rozhodnutí můžete ovlivnit tak, že pohnete objektem přes řádek, ke kterému má patřit. Sledujte přitom pomocné čáry objektu.

Přiřazení hudebních symbolů, legata, textů atd. má vazbu k notám, ke kterým jsou ukotveny.

Ukotvení objektů

Hudební symboly (např. dynamická znaménka a předznamenání) jsou ukotveny ke konkrétní notě nebo pomlce. Tím je zajištěna správnost konverze do programu **capella** i v případě, kdy dojde k změně rozestupů not. Kotvu je možno vidět po označení hudebního symbolu.

Po procesu rozpoznání budou hudební symboly automaticky přiřazeny následující notě nebo pomlce. Stejně je tomu u vkládaných symbolů. Kotvu je možno ev. přesunout k jinému bodu (notě atd.).

Legáta, triolové svorky, volta-svorky, crescendo atd. obdrží kotvy 2 - pro definici počáteční i koncové polohy. Ve vícehlasých řádcích si program hlídá, aby obě dvě kotvy patřily jednomu hlasu. Speciální kotvu máme u textů (viz str. 56), legát, ligatur (str. 53) a u artikulacních znamének (str. 55).

Označení objektů

Označit objekt potřebujeme v případě, kdy chceme měnit jeho vlastnosti nebo s ním jinak pracovat.

→ Objekt označíte takto

- Klikněte na objekt levým tlačítkem myši. Označené objekty jsou zbarveny růžově. Zrušit označení můžete kliknutím na libovolné místo v pozadí.

→ Označení většího počtu objektů

- Klikněte a potáhněte myší přes požadované objekty nebo zmáčkněte a držte **[↑]** - nebo **[Ctrl]** a klikněte postupně na objekty, které chcete označit. Pokud chcete u některých těchto objektů značení zrušit, klikněte při výše uvedených stisknutých klávesách na objekt ještě jednou. Maximálně je možno označit současně 100 objektů.

→ Řádek označíte takto

- Klikněte na jednu notovou linku nalevo od řádku.

→ Větší počet řádků označíte takto

- Klikněte postupně se zmáčkutou klávesou **[Ctrl]** na jednotlivé řádky viz výše. Pokud budete chtít označit po sobě jdoucí řádky, označte první řádek a se zmáčkutou klávesou **[↑]** klikněte na

poslední řádek. Rovněž můžete kliknout na první a potáhnutím myši výběr rozšířit na ostatní řádky.

→ **Označení následujícího ukotveného objektu provedete takto**

- Použijte tabulátor **[→]** nebo **[↑]+[→]** nebo pomocí Menu-Zpracovat. Kolem objektu bude blikat pro lepší přehlednost červeně ohraničení.

Posunutí objektů

→ **Objekt posunete takto**

- Klikněte na objekt a se stisknutým tlačítkem myši přetáhněte objekt na požadované místo.

Poznámka: aby nedošlo k nežádoucím přesunutí objektu v případě, kdy jste objekt chtěli např. pouze označit, dojde k přesunutí teprve tehdy, kdy je objekt držen déle než půl sekundy. Pokud byl již objekt označen je možno ho přesunout okamžitě.

Označit a přesunout je možno i větší počet objektů současně. Podmínkou je, aby se všechny tyto objekty nacházely ve stejném řádku. (Pro taktové čáry platí, že musí být průchozí přes všechny řádky systému.) Celé řádky není možno posouvat.

Při přesouvání objektů dávejte pozor na jejich přiřazení řádkům (viz objekty mezi dvěma řádky, str. 38).

→ **Velikost a formu objektu změníte takto**

- Některé objekty obdrží po označení malý šedý obdélník. Patří k nim notové nožky, taktové čáry, řádky, legáta, triolové a volta-svorky, crescendo a decrescendo. Kliknutím a posunutím těchto obdélníků můžete upravit formu a velikost objektů.

Menu Zpracovat

V menu Zpracovat a v kontextovém menu jednotlivých notových objektů jsou k dispozici následující příkazy:

Smazat, **[Del]**: smaže označení notové objekty.

Vystříhnout, **[Ctrl]+[X]** nebo **[↑]+[Del]**: označené objekty budou kopírovány do schránky a smazány z dokumentu.

Kopírovat, **[Ctrl]+[C]** nebo **[Ctrl]+[Insert]**: kopíruje označené objekty do schránky Windows.

Vložit, **(Ctrl)+(V)** nebo **(↑)+(Insert)**: objekty, které se nachází ve schránce se objeví na ukazateli myši jako šedé objekty, po kliknutí myši na požadované místo budou vloženy do partitury.

Duplikování, **(Ctrl)+(D)**: kopie označených objektů se objeví na ukazateli myši pro nové vložení objektu se stejnými vlastnostmi.

Omezení příkazu vystříhnout, kopírovat a duplikovat: pokud je označeno více objektů, musí se nacházet na stejném řádku. Taktové čáry se musí nacházet ve stejném systému a musí být průchozí. Tyto příkazy nelze použít pro kopírování celých řádků.

Krok zpět

Vrátit se v činnosti (provedených krocích) zpět můžete pomocí příkazu **Zpracovat-Krok zpět** nebo **(Ctrl)+(Z)** nebo **(Alt)+(Back)**. **capella-scan** si pamatuje až 250 kroků. (Pokud provedete změny např. u 5-ti objektů současně – viz větší množství označených objektů – a budete chtít vzít tento "krok" zpět, bude to znamenat 5 jednotlivých "kroků zpět" – pro každý objekt zvlášť).

Pomocí příkazu **Zpracovat-znovu obnovit** nebo pomocí **(Ctrl)+(Y)** můžete se vrátit ke stavu před zvolením funkce "krok zpět".

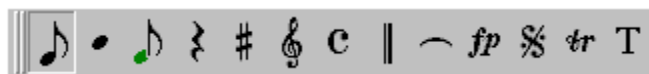
Vlastnosti objektů

Po označení objektu se objeví na liště s vlastnostmi objektů odpovídající atributy, které je možno následně měnit. Pokud je označeno více objektů najednou, můžete měnit tyto atributy pro všechny označené objekty najednou.

Abyste nemuseli překonávat myši dlouhou vzdálenost mezi objektem a lištou s vlastnostmi máte možnost otevřít pravým kliknutím myši kontextové menu, kde vlastnosti objektů rovněž naleznete. Nastavení panelů s nástroji naleznete na str. 70. Zde můžete zvolit, jestli se má objevit kontextové menu s vlastnostmi v podobě malého dialogového okna nebo jako menu. Menu se automaticky zavře po provedení libovolného příkazu.

Klávesové zkratky pro vlastnosti objektů naleznete na stavovém řádku při přejíždění myši po daných symbolech. Přehledně jsou uvedeny od na str. 76.

Noty

Klávesová

zkratka: [n] a následně

Pod-paleta „Noty“ obsahuje jednoduché noty, které se skládají z hlavy a nožky. Celé a dvojité celé noty naleznete v pod-paletě "Hlavy", mohou být vloženy i klávesami [n1] příp. [n5]. Akordy složíte dohromady z jednoduchých not.

Při vkládání nebo přesouvání dochází k přimknutí hlav k nožkám a opačně. Přimknutí můžete vypnout pomocí [Alt].

Vlastnosti:

Notová délka, tečkování

Iregulární dělení, malé noty

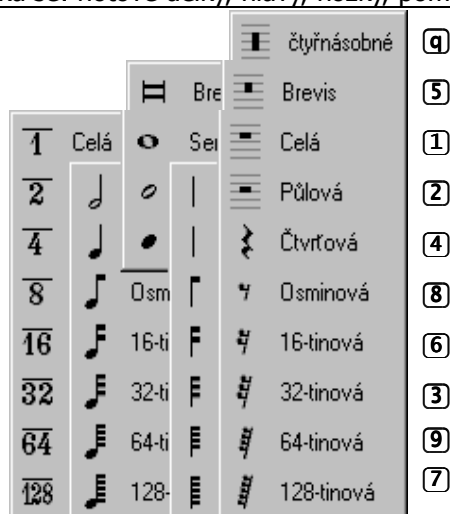
hlasy, rytmická pozice

bez hodnoty, rytmické dělení, abbreviaturní trámec (zkrácený)

Směr nožky, trámce

Notová hodnota

Týká se: notové délky, hlavy, nožky, pomlky, udání taktu

Tečkování

Týká se: not, hlav, nožek, pomlk

- netečkováná,
- jednoduché tečkování, nebo
- dvojité tečkování, nebo nebo

Iregulární dělení

Týká se: not, hlav, nožek, pomlk

Je zobrazeno malým číslem nad nebo pod notami. V případě duoly nad každou notou a ne jako obvykle nad celým triolovým blokem. Po exportu do programu **capella** se toto zobrazení již neobjeví.

1 regulární Alt+1	1,5 regulárních not =
2 regulární noty =	2 Duola Alt+2
3 Triole Alt+3	3 regulární noty =
4 regulární noty =	4 Quartola Alt+4
5 Quintola Alt+5	5 Quintola (3)
6 Sextola Alt+6	6 regulárních not =
7 Septola Alt+7	7 Septola (6)
8 regulárních not =	8 Oktola (6) Alt+8
9 Nonola Alt+9	9 Nonola (6)
10 10-ola	10 10-ola (6)
11 11-ola	11 11-ola (6)
12 12-ola	12 regulárních not =
13 13-ola	13 13-ola (12)
14 14-ola	14 14-ola (12)
15 15-ola	15 15-ola (12)

Dělení bude automaticky přeneseno z triolových svorek na dané noty. Tuto volbu můžete v nastavení i vypnout. Nezapomeňte na možnost označení většího počtu not a jedné změny nastavení vlastností.

Dělení je možno posadit na regulární pomocí nebo .

Velikost

Týká se: not, hlav, nožek pomlk, posuvek, triolových svorek, dynamických značek, odskoků

- normální velikost, ++ nebo
- malá (zanášky, přírazy), ++ nebo

Dejte pozor na přírazy, které mají mít nastaveno „bez hodnoty“ a na zkrácené trámce.

Přiřazení hlasům

Týká se: not, hlav, nožek pomlk

- hlas 1, + **Ctrl** + **1**
- hlas 2, + **Ctrl** + **2**
- hlas 3, + **Ctrl** + **3**
- hlas 4, + **Ctrl** + **4**

Samostatně stojící pomlky (pomlky současně znějících dalších not) mohou být přiřazeny většímu počtu hlasů. Více-taktové pomlky budou vždy přiřazeny všem hlasům.

Trámcové skupiny přes dva řádky budou vždy kompletně přiřazeny jednomu řádku. Řádek můžete určit tak, jednu notu trámcové skupiny v dané řádce označíte a nastavíte hlas.

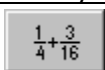
Viz také **Rytmus** a **Vícehlasost**, str. 33.

Rytmická pozice

Týká se: not, hlav, nožek pomlk, klíčů

Délka taktu

Týká se: taktu před taktovou čarou

Rytmická pozice je zobrazována jen informativně a není ji možno přímo měnit. Rytmus můžete korigovat nepřímo, viz str. 34.

Rytmická pozice noty je sumou notových délek před touto notou v taktu.

s hodnotou/bez hodnoty

Jde o: vlastnost not, hlav, nožek, pomlk

- nezapočítává notovou délku (přírazy), + **Ctrl** + **W**
- počítá s délkou noty, + **Ctrl** + **W**

V případě celých pomlk a pomlk přes dva takty můžete nastavit, zda se má započítávat přesná hodnota pomlky nebo délka taktu.

- přesná délka pomlky, + **Ctrl** + **G**
- celo-taktová pomlka, + **Ctrl** + **G**

rytmicky oddělit / spojit

Jde o: vlastnost not, hlav, nožek

Noty jsou někdy notovány po sobě, přestože jsou myšleny současně, např. když noty náleží různým hlasům a jde o stejný tón. **capella-scan** rozpozná běžné situace sama. V obtížnějších případech můžete nastavení korigovat tak, že provedete nastavení pro

druhou (!) notu.

- noty oddělit, + **Ctrl** + **V**
- noty spojit, + **Ctrl** + **V**

Pokud by noty přes nastavení „noty spojit“ byly rytmicky oddělené, posuňte je blíže k sobě.

Zkrácené trámce

Týkají se: not, hlav, nožek a celých hlav

	žádný zkrácený trámec, $\uparrow + \text{Ctrl} + 0$
	1-zkrácený trámec, osminový, $\uparrow + \text{Ctrl} + 8$
	2-zkrácený trámec, 16tinový, $\uparrow + \text{Ctrl} + 6$
	3-zkrácený trámec, 32tinový, $\uparrow + \text{Ctrl} + 5$
	4-zkrácený trámec, 64tinový, $\uparrow + \text{Ctrl} + 9$
	5-zkrácený trámec, 128tinový, $\uparrow + \text{Ctrl} + 7$
	krátký příraz, $\uparrow + \text{Ctrl} + Y$

Zkrácené (abbreviaturní) trámce jsou centrovány na notové nožce. Pouze u celých not s ním můžete posouvat nahoru a dolů myší.

Příkaz **krátký příraz** formátuje noty jako **malé, bez hodnoty, osminové s praporkem**.

Směr nožek

Týká se: not, nožek

	nahoru, \uparrow
	dolů, \downarrow

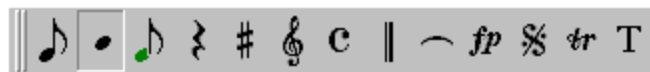
Trámce

Týkají se: not, nožek

	praporek, f
	trámec doleva, [
	trámec doleva a doprava, []
	trámec doprava,]

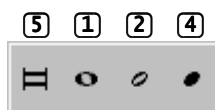
V menu Volby můžete nastavit, jestli se má posazení trámců ukládat (exportovat), viz str. 74.

Hlavy

Klávesová

zkratka: [k] a následně klávesa

Notové hlavy a nožky jsou samostatnými notovými objekty, neboť na jedné nožce může být více hlav a jedna hlava může mít 2 nožky.

Notové hlavy nabývají hodnoty (délky) not dvou-celých, celých, půlových, čtvrtových. Kratší notové délky dále určuje typ nožky. Čtvrtová a půlová hlava bez nožky je neplatným objektem. Budou zobrazeny tmavě zeleně (viz Barvy, str. 32) a nejsou zohledněny při ukládání.

Aby bylo ulehčeno spojení hlav s nožkami, je možno pomocí klávesy **[Alt]** zapnout/vypnout funkci přimknutí těchto dvou objektů k sobě.

Vlastnosti:

Notová hodnota: viz str. 42.

Tečkování: viz str. 43.

Iregulární dělení: viz str. 43.

Malé noty: viz str. 43.

Hlasy: viz str. 44.

Rytmická pozice: viz str. 44.

Bez hodnoty: viz str. 44, Rytmicky oddělit: str. 44, Zkrácený trámec: str. 45

Oddělit hlavu od nožky

Hlavu oddělit!

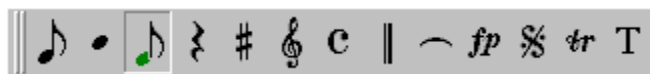
Pokud je vedle hlavy i notová nožka, jsou automaticky k sobě spojeny. Pokud se bude nožka nacházet po obou stranách hlavy, bude hlava spojena s oběma nožkami. Pokud k jedné z nožek hlava nepatří, je možno ručně oba objekty od sebe oddělit.

- umožní 2 nožky, **[I]**
- oddělí hlavu od levé nožky, **[L]**
- oddělí hlavu od obou nožek, **[J]**
- oddělí hlavu od pravé nožky, **[R]**

Zvláštní notové hlavy

- normální, **[↑]+[Ctrl]+[N]**
- rombická, **[↑]+[Ctrl]+[R]**
- křížková, **[↑]+[Ctrl]+[X]**
- křížková/rombická, **[↑]+[Ctrl]+[Z]**
- trojúhelníková, **[↑]+[Ctrl]+[T]**
- kvadratická, **[↑]+[Ctrl]+[Q]**

Nožky

Klávesová

zkratka: **(h)** a následně klávesa

Notové hlavy a nožky jsou samostatnými objekty, jedna nožka může mít více hlav a opačně.

Notová hodnota čtvrtové nožky je určen hlavou. Pokud použijete **(h)4** nebo **(h)2**, dostanete stejný výsledek. Nožky bez hlav jsou neplatnými objekty. Jsou zabarveny tmavě zeleně a nejsou zohledněny při ukládání.

Aby bylo ulehčeno spojení hlav s nožkami, je možno pomocí klávesy **(Alt)** zapnout/vypnout funkci přimknutí těchto dvou objektů k sobě.

Vlastnosti:

Notová hodnota: viz str. 42.

Tečkování: viz str. 43.

Iregulární dělení: viz str. 43.

Malé noty: viz str. 43.

Hlasy: viz str. 44.

Rytmická pozice: viz str. 44.

Bez hodnoty: viz str. 44, Rytmicky oddělit: str. 44, Zkrácený trámec: str. 45

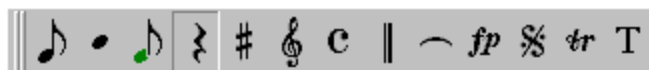
Směr nožek: viz str. 45.

Posazení trámců: viz str. 45.

→ Jak změnit délku nožky

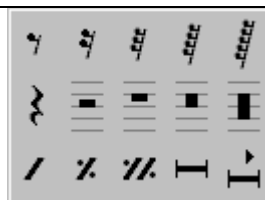
Délku nožek je možno upravit myší tak, že kliknete na konec nožky a potáhnete. Konec přeskočí na následující platnou hodnotu, praporkem je možno posouvat plynule.

Pomlky

Klávesová zkratka:

[P] a následně

8 6 3 9 7
4 2 1 5 q

[/] [%] [\] [] trámcová pomlka, (+)/(-) = počet taktů

Kombinace celo-taktové-, dvojitě a čtyřnásobné pomlky je v programu **capella 2000** interpretováno jako jedna více-taktová pomlka ve stylu kostelní pomlky. **capella 1000** nepodporuje žádné více-taktové pomlky. Zde dojde k uložení celo-taktových poml počet taktů bude vložen jako textový prvek.

Vlastnosti:

Notová hodnota: viz str. 42.
Tečkování: viz str. 43.
Iregulární dělení: viz str. 43.
Malé noty: viz str. 43.
Hlasy: viz str. 44.
Rytmická pozice: viz str. 44.
Bez hodnoty: viz str. 44
Zkrácené značení

Vlastnosti trámcových poml:

Počet taktů
Pozice počtu taktů
Rytmická pozice: str. 44

Zobrazení pomlky ve zkráceném značení

normální pomlka, **[↑]+[Ctrl]+[P]**

opakování akordu, **[↑]+[Ctrl]+[A]**

 opakování taktu, + **Ctrl** + **T**

 opakování 2 taktů, + **Ctrl** + **D**

Toto nastavení ovlivňuje pouze vzhled pomlky. Notová hodnota musí být nastavena samostatně, neboť v případě opakujících akordových značek není jednoznačně určen.

Při vkládání pomlky ve zkráceném značení je jejich hodnota posazena na půlovou, celo-taktovou nebo dvojtaktovou pomlku.

Délka trámcové pomlky

 1 2 ... 99

Pozice počtu taktu

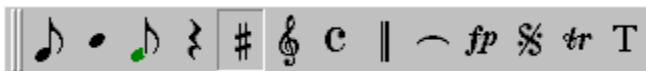
 číslo nahoře,

 bez čísla, nebo

 číslo dole,

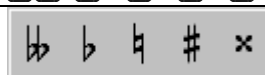
Nastavení bez udání čísla není příliš smysluplné. Objeví se pouze tehdy, pokud **capella-scan** nemůže číslo rozpoznat. Na všech trámcových pomlkách nastavte správnou hodnotu délky (počet taktů) ručně.

Posuvky

Klávesová

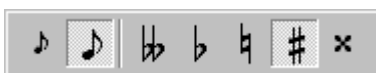
zkratka:

nebo

Jestli má být posuvka u notové hlavy nebo zda patří k tónině je rozpoznáno automaticky. Nepřiřazené posuvky jsou zbarveny tmavě zeleně (viz Barvy, str. 32) a při ukládání nebudou zohledněny.

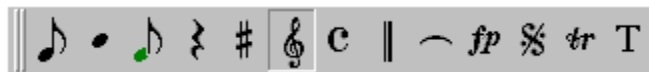
Vlastnosti:

malé noty: viz str. 43.

Přepnutí druhů pomocí kláves až nebo

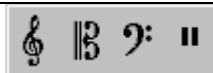
Klíče

Klávesová

zkratka:

[g] [c] [f] ["]

Svislou pozici klíče můžete upravit/zadat myší při vkládání nebo při posouvání.

Vlastnosti:

rytmická pozice: viz str. 44.

Velikosti klíče

malý, [↑]+[Ctrl]+[K]

velký, [↑]+[Ctrl]+[K]

Poznámka: toto nastavení je relevantní pouze pro zobrazení v programu capella-scan. V programu capella budou všechny klíče na počátku řádku zobrazeny jako velké a uvnitř řádku jako malé.

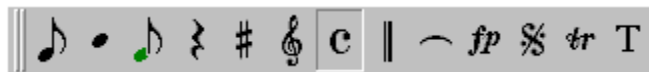
Oktávovací klíče

oktavování směrem nahoru, [o]

žádné oktavování, [t] nebo [0]

oktavování směrem dolů, [u]

Změna taktu

Klávesová

zkratka:

[a] [a]

Zde naleznete naposledy používané změny taktu

C	$\frac{2}{2}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{4}{8}$	$\frac{6}{8}$
C	$\frac{1}{1}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	$\frac{1}{64}$	$\frac{1}{128}$

[a]

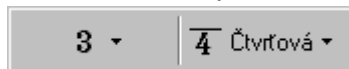
[w] a následně klávesa

[1] [2] [4] [8] [6] [3] [9] [7]; [+]/[-] = takt (čitatel)

Vlastnosti C a c:

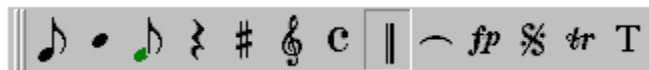
Přepnutí typu pomocí kláves **[4]/[2]** nebo **[+]/[-]**

Vlastnosti u změny taktu:

Takt: klávesy **[+]/[-]**

Doby: viz notová hodnota, str. 42.

Taktové čáry**Klávěsová**

zkratka: **[5]** a následně klávesa

[1] [2] [3]

[6] [5] [4]

Taktové čáry budou vždy posazovány přes všechny řádky systému. Jestli mají být průchozí nebo nikoliv záleží na nastavení řádku, viz str. 63. První taktová čára na řádku je průchozí *vždy* – aby bylo jasné, že řádky patří k jednomu systému.

Dvojitě taktové čáry a repetice se skládají z většího počtu čar. Po převodu do **capella**-formátu budou spojeny do jednoho objektu.

→ **Taktovou čáru v jednom řádku posunete takto:**

Taktové čáry nemusí stát zcela kolmo, pokud je i notový obraz mírně šikmo naskenován. Šikmé postavení můžete korigovat – po označení (nakliknutí) čáry uchopíte šedý čtvereček, který je vidět na každém řádku a potáhněte ho na požadované místo. Posunutí je možné v rozsahu předchozí a následující taktové čáry. Pokud se bude taktová čára nacházet na konci řádku, bude posunut i konec řádku – tzn. Řádek bude zkrácen nebo prodloužen.

→ **Celou taktovou čáru můžete posouvat takto:**

Klikněte na taktovou čáru na jiné místo než na šedý čtvereček a potáhněte. Platným rozsahem je celý řádek. Stejně je možno posouvat i ručně vložené takt. čáry.

Vlastnosti:

Délka taktu: viz str. 44.

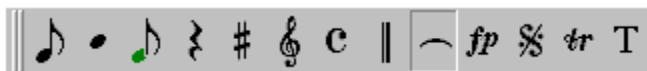
Taktové čáry

	tlusté, + Ctrl + D
	tenké, + Ctrl + D

Repetice

	bez opakování, I
	opakování, tečky vlevo, T
	opakování, tečky vlevo a vpravo, J
	opakování, tečky vpravo, R

Obloučky a svorky

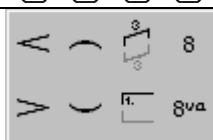

Klávesová

zkratka:

Místo lze použít i

Tyto hudební symboly jsou ukotveny k notám nebo k pomlčkám.

Vlastnosti (de-)crescenda:

směr, rozevření

Vlastnosti obloučku:

zrcadlově otočit, otočit, ligatura, legato

Pokud bude při posunování krajních bodů obloučku zmáčknuta klávesa **(Alt)**, bude další potahový bod posunut tak, aby oblouček dostal symetrický tvar.

Vlastnosti triolových svorek:

irreg. dělení: str. 43
malé noty: str. 43

Vlastnosti volta-svorek:

číslo: /
orientace: str. 53
otevření: str. 54

Směr (de-)crescenda

decrescendo, rozevření vlevo, **[T]**

crescendo, rozevření vpravo, **[R]**

Rozevření (de-)crescenda

zmenšit rozevření, **[−]**

zvětšit rozevření, **[+]**

Zrcadlové otočení obloučku

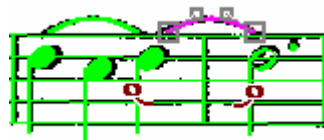

oblouček otočit (o 180°), **[O]** nebo **[U]**

zrcadlově převrátit, **[T]** nebo **[R]**

Rozdíl mezi ligaturou a legatem

capella-scan rozpozná z notového zápisu, zda se jedná o legato nebo o ligaturu. Aktuální klasifikaci poznáte po označení podle tvaru kotvícího symbolu:

Legata obdrží kotvu, ligatury malý symbol noty s obloučkem.

Pokud dojde k chybě a oblouček je označen opačně, než je správně, můžete tuto chybu korigovat. To je potřeba např. i v případě, kdy oblouček legata z důvodu zalomeného řádku ztratí vazbu.

automatika, pokud je to možné - ligatura, **[↑]+[Ctrl]+[B]**

legato, **[↑]+[Ctrl]+[B]**

Pokud není rozpoznána ligatura, je nutno konce obloučků posunout blíže k hlavám. Pokud to nepomůže, přezkontrolujte hudební situaci: obě hlavy musí patřit stejnému tónu, musí patřit stejnému hlasu, mezi těmito notami nesmí ležet žádná další nota atd.

Orientace triolových a volta-svorek

svorky nad notami, **[O]**

automatická orientace podle polohy, **[T]**

svorky pod notami, **[U]**

nezobrazit svorky, [0] (pouze u triolových svorek)

Otevření volta-svorek

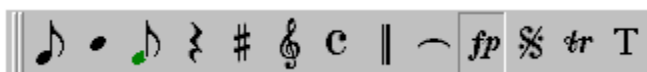
svorky otevřené z obou stran, [1]

zleva uzavřené, [1]

uzavřené z obou stran, [j]

zprava uzavřené, [r]

Dynamická znaménka

Klávesová
zkratka:

<i>mp</i>	<i>p</i>	<i>pp</i>	<i>ppp</i>	[I]	[P]	[Q]	[R]
<i>mf</i>	<i>f</i>	<i>ff</i>	<i>fff</i>	[J]	[F]	[G]	[H]
<i>fp</i>	<i>sf</i>	<i>sfz</i>	<i>fz</i>	[!]	[S]	[Z]	[f]

Dynamická znaménka jsou ukotvena k notám nebo k pomlčkám.

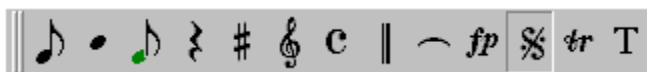
Vlastnosti:

Malé noty: viz str. 43.

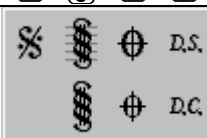
Přepnutí typu lze provést tlačítky [1] až [9], [1], [j], [r] nebo [+]/[-]

Značky, odskoky

Klávesová
zkratka:

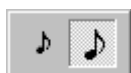
[S] [S] [N] [E]

[@] [O] [D]

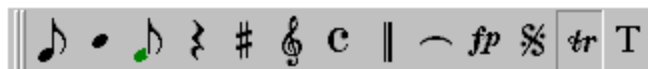
Odskoky jsou ukotveny k notám nebo k pomlčkám. Pouze znak § může být samostatným objektem v notových linkách.

Vlastnosti:

velikost: viz str. 43.

Artikulační znaménka

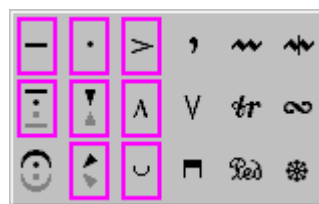
Klávesová
zkratka:

Zvláštní formou jsou artikulační znaménka (značky), které mohou být uloženy jako atributy not nebo jako samostatné textové objekty.

→ **Posazení artikulačních znamének na více not současně**

- Označte noty a klikněte na paletě s objekty na požadovaný artikulační znak (v obrázku vpravo jsou značky barevně orámovány). Artikulační znaménka jsou k notám posazena standardně, podle požadavku je však možno jejich polohu korigovat.

Vlastnosti:

velikost: viz str. 43.
orientace
notový atribut/textový objekt

Orientace koruny

znak nad notou, [O]

orientace automaticky podle polohy, [F]

znak pod notou, [U]

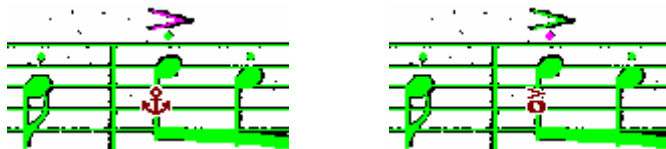
Notový atribut nebo textový objekt

Artikulační znaménka jsou v programu **capella** uloženy jako notové atributy, viz **capella**: Formát – Noty/pomlky. Jejich pozice je automaticky vypočítána. Stejně tak je ale možné uložit tato znaménka jako textové objekty a posazovat je na libovolné místo v partituře.

capella-scan interpretuje artikulační znaménka jako notové atributy, pokud se nacházejí pod nebo nad notami. Uvědomte si, že noty v

programu **capella** nemohou mít současně více artikulačních znamének (mimo kombinaci staccato + tenuto). Nadpočetné artikulační značky u jedné noty jsou automaticky interpretovány jako textové objekty.

Aktuální klasifikaci rozpoznáte podle tvaru ukotvení po označení znaménka.

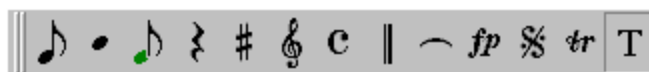

V tomto příkladu je staccato notovým atributem (kotva), akcent je textovým objektem.

Klasifikaci můžete ručně korigovat:

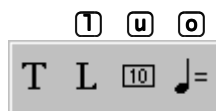
- notový atribut (je-li možný), ↑ + Ctrl + A
- textový objekt, ↑ + Ctrl + A

Texty

Klávesová

zkratka: T a následně klávesa

Vlastnosti:

Písmo - font: viz níže.
Orámování: viz str. 58.
Tučný text, kurzíva: viz str. 58.
Velikost písma: viz str. 58.
Výše-/níže: str. 58.
Srovnání s předlohou: str. 58
Rozestup, stoupání: str. 58
Oddělit, spojit: str. 58
Zpracovat text: str. 59

Pokud je označen určitý text (viz str. 59), vztahuje se prováděné formátování pouze na tento text. V opačném případě bude platit pro všechny textové objekty.

Normální texty Klávesová zkratka: \uparrow)+(Ctrl)+(T)

Normální texty jsou ukotveny k notám nebo k pomlčkám. V programu **capella** budou uloženy jako prostý text, pokud zde mají stejné formátování. V opačném případě budou uloženy jako textová pole.

V případě víceřádkových textových bloků tvoří každý řádek svůj textový objekt. První řádek bude ukotven k jedné notě (pomlce) a každý další řádek bude ukotven k předchozímu. Pozice tohoto ukotvení odpovídá centrování (zarovnání doleva, na střed, doprava). V programu **capella** budou všechny řádky uloženy do jednoho objektu.

Transponující akordové symboly: viz str. 60.

Popisy hlasů Klávesová zkratka: \uparrow)+(Ctrl)+(I)

Textové objekty, které se nacházejí před řádkem budou ukotveny k začátku řádku a budou interpretovány jako popisy hlasů. Viz str. 64.

Texty písní Klávesová zkratka: \uparrow)+(Ctrl)+(L)

Texty písní jsou ukotveny k notám. Každá slabika je textovým objektem. Slabiky mají barevné pozadí, které signalizuje přiřazení slabiky k hlasu. Všechny slabiky jedné sloky budou přiřazeny stejnému hlasu.

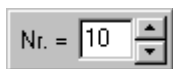

Hlasy: viz str. 44.

Číslování taktů Klávesová zkratka: \uparrow)+(Ctrl)+(U)

Čísla taktů jsou ukotvena k taktovým čarám nebo k začátkům taktů. Čísla taktů nebudou uložena, jsou jen počítána pro korekci automatického číslování v programu **capella**. Nemohou být ani přímo editována- jejich hodnotu je možno změnit na liště s vlastnostmi.

Číslo taktu: \oplus , \ominus

Udání tempa Klávesová zkratka: \uparrow)+(Ctrl)+(O)

Tempová udání jsou ukotveny k notám nebo pomlčkám stejně jako normální text. V programu **capella** bude zadání tempa uloženo jako textový objekt a jako vlastnost systému. V editačním režimu je možno změnit písmo jednotlivých znaků (např. velikost noty). Jinak je možno zadání tempa měnit pouze na liště s vlastnostmi.

Notová hodnota, tečkování: str. 42.

Číslo taktu: \oplus , \ominus

Orámování textu

	žádné, $\uparrow + \text{Ctrl} + 0$
	obdélníkové, $\uparrow + \text{Ctrl} + R$
	eliptické, $\uparrow + \text{Ctrl} + E$

Tučné & kurzíva

	tučné, $\uparrow + \text{Ctrl} + F$
	kurzíva, $\uparrow + \text{Ctrl} + K$

Velikost písma

	zvětšit, $\uparrow + \text{Ctrl} + +$
	zmenšit, $\uparrow + \text{Ctrl} + -$

Výše/níže – svislá pozice

	výše, $\uparrow + \text{Ctrl} + \uparrow$
	zpět, $\uparrow + \text{Ctrl} + \text{Home}$
	níže, $\uparrow + \text{Ctrl} + \downarrow$

U rozpoznaných textů je někdy nutné upravit jejich svislou polohu tak, aby došlo ke shodě s předlohou. Při ukládání jsou malé hodnoty posazeny na nulu.

Srovnání s předlohou

	zapnuto/vypnuto, $\uparrow + \text{Ctrl} + S$
---	--

Po aktivaci této volby se program **capella-scan** pokusí nastavit umístění textu tak, aby předloha a rozpoznaný text byly v zákrytu.

Rozestup znaků

	zmenšit, $\uparrow + \text{Ctrl} + \leftarrow$
	zvětšit, $\uparrow + \text{Ctrl} + \rightarrow$

Toto nastavení umožňuje opticky upravit rozestupy znaků písma v programu **capella-scan**. Na export do programu **capella** nemá toto nastavení vliv. Pokud budete chtít rozestupy měnit, deaktivujte funkci srovnání s předlohou (*přichycení písmen na rozpoznávaných pozicích*).

Stoupání řádků

	nahoru, $\uparrow + \text{Ctrl} + \text{Bidi}$
	dolů, $\uparrow + \text{Ctrl} + \text{Bidi}$

Toto nastavení slouží pouze pro optické vylepšení v programu **capella-scan** a na export do programu **capella** nemá vliv.

Texty spojit, oddělit

V editačním režimu je možno jeden textový objekt na pozici kurzoru rozdělit na dva objekty.

Klávesová zkratka: **(Ctrl)+(Mezerník)**

Opačně je možno dva objekty spojit v jeden posazením kurzoru mezi objekty a použitím kláves **(-)** nebo **(Delete)**.

Jestliže je sjednocení možné lze vidět na šedém spojovníku pod textem.

I pokud nejste v editačním režimu, je možno označené textové objekty navzájem slučovat (i větší počet objektů). Podmínkou je, aby objekty stály vedle sebe.

Zpracování textů

Existují dva editační režimy, ve kterých můžete textové objekty upravovat:

→ Přímý editační režim

Označte textový objekt a stiskněte Enter **(↵)** nebo dvoj-klikněte na daný objekt. Text je možno upravovat přímo na daném místě.

→ Režim okna

Označte textový objekt a stiskněte **(Ctrl)+(↵)** nebo dvoj-klikněte na objekt se stisknutou klávesou **(Ctrl)**. Pod textem se otevře editační okno. Předchozí textový objekt zmizí, abyste mohli nerušeně vidět text v notové předloze.

Pomocí **(Ctrl)+(↵)** můžete mezi oběma režimy přepínat.

→ Editací režimy opustíte takto:

Stisknutím **(↵)** nebo **(Esc)** vystoupíte z režimu.

Nenechte se mýlit barevným zobrazením – i po opuštění režimu zůstane označený text aktivním.

→ Označení znaku uvnitř textu provedete takto:

Potáhněte v editačním režimu přes požadované znaky, nebo použijte kurzorová tlačítka se zmáčknutou klávesou **(↑)**.

Pokud není označena žádná část textu, bude se prováděné formátování vztahovat na celý textový objekt.

→ Hudební symbol vložíte do textu takto:

Kliknutím na požadovaný symbol na paletě s objekty bude symbol vložen na pozici kurzoru.

- **Rychlé přepnutí k dalšímu textovému objektu provedete takto**

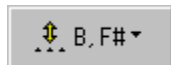
Pomocí kurzorových kláves se můžete v editačním režimu posouvat k dalším textovým objektům (slovům, slabikám).

Transponující akordové symboly

Akordové symboly mohou být uloženy v programu **capella** jako transponující symboly. Jako takové se automaticky transponují spolu s notami v případě, že zadáte v programu **capella** transponování.

Při hledání transponujících symbolů zohledňuje **capella-scan** označení tóniny. Naleznuté tóny jsou označeny malým trojúhelníčkovým podržením. Křížky a béčka budou akceptovány jako hudební symboly nebo i jako textové znaky.

Pokud je text označen jako transponující, musí být zvoleno tónové schéma (viz kontextové menu). To je jednotné pro celou partituru.

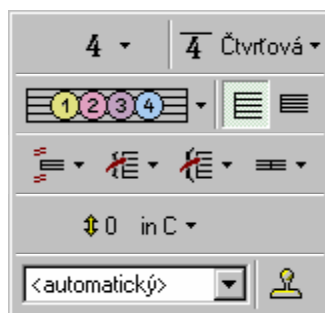
Řádky

Notové řádky nemohou být ani vkládány ani posouvány. Zpracovávají se pouze označené rozpoznané řádky.

- **Prodloužení nebo zkrácení řádků**

Pokud označíte jeden řádek, zobrazí se na jeho koncích malé šedé čtverečky. Tyto můžete nakliknout a potáhnout doleva nebo doprava. Zkrácení řádku je možné jen po nejbližší rozpoznání objektu. Pokud se taktové čáry nacházejí na koncích řádků budou rovněž posouvány.

Vlastnosti:

Takt až do další změny taktu (str. 51)

Rozdělení hlasů, velikost řádku

Systém spojit, složené / hranaté svorky, taktové čáry

Transpozice

Popis řádků

Rozdělení hlasů uvnitř řádku

Kolik hlasů může být maximálně rozpoznáno? V tomto příkladě jsme připustili 3 hlasy.

Mají být hlasy uloženy do různých řádků (příp. MIDI-stop)? V tomto příkladě bude pro druhý hlas vytvořen samostatný řádek.

Klikněte se, pokud chcete požit standardní nastavení.

Klikněte sem, pokud chcete standardní nastavení změnit na nahoře uvedené.

Změna bude účinná ve všech řádcích, ve kterých je použito standardní nastavení.

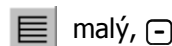

Na liště s vlastnostmi jsou zobrazeny aktuálně nastavené hodnoty. Pokud bude použito standardní nastavení bude zde stát „S“.

Viz také rytmická analýza a vícehlasost, str. 33.

Výška jednoho řádku

Zde můžete nastavit, zda má **capella-scan** klasifikovat řádek jako malý nebo velký. V normálním případě je to rozpoznáno automaticky. Pouze pokud nebude rozdíl ve velikosti obzvlášť neobvyklý nebo pokud nebudou v partituru 3 různé výšky řádků bude nutno provést korekci.

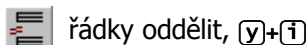
velký,

Velikost řádku bude uložena pouze u zvoleného formátu **capella 2000**.

Velikost řádků může sloužit k jejich identifikaci, viz str. 64.

Spojení řádků se systémy

Pokud je označeno více po sobě jdoucích řádků můžete:

řádky oddělit, +

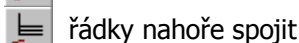

řádky spojit, +

Pokud je označen jeden řádek nebo pokud je označeno několik oddělených (rozsyaných) řádků, můžete:

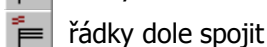
řádky oddělit

řádky nahoře spojit

řádky nahoře a dole spojit

řádky dole spojit

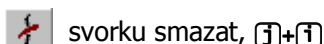
Řádky nahoře oddělit a znovu spojit: +

Řádky dole spojit a znovu oddělit: +

Při spojení řádků dojde i ke spojení taktových čar. Nadbytečné čáry budou smazány.

Složené / hranaté svorky

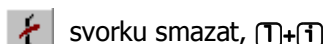
Jestliže jsou označeny po sobě jdoucí řádky, je možno:

svorku smazat, +

svorku vložit, +

svorku smazat, +

svorku vložit, +

Pokud je označen jeden řádek je možno:

svorku smazat

vložit svorku v tomto řádku

vsadit horní svorku

vsadit horní a dolní svorku

vsadit dolní

svorku smazat

vložit svorku v tomto řádku

vsadit horní svorku

vsadit horní a dolní svorku

vsadit dolní

Kláves. zkratka: + nahoru

+ dolů

Kláves. zkratka: + nahoru

+ dolů

Svorky mohou být použity pro identifikaci řádků, viz str. 64.

Průchozí taktové čáry

Pokud jsou označeny po sobě jdoucí řádky je možno:

- taktové čáry přerušit
- zvolit průchozí takt. čáry
- zvolit takt. Čáry pouze mezi řádky (menzurální čáry)

Pokud je označen jeden řádek je možno nastavit:

- taktovou čáru v řádku
- taktovou čáru pokračující nahoru
- taktovou čáru pokračující nahoru a dolů
- taktovou čáru pokračující dolů
- menzurální taktová čára nahoru
- menzurální taktová čára nahoru a dolů
- menzurální taktová čára dolů

Zapnout/vypnout takt čáru pokračující směrem nahoru: **[d]+[o]**

Zapnout/smazat takt. čáru v řádku: **[d]+[f]**

Zapnout/vypnout takt čáru pokračující směrem dolů: **[d]+[u]**

Typ taktové čáry může být použit k identifikaci řádků, viz str. 64.

Transpozice řádku

		notační tónina:
 0	in C	
 1	in H basso	+5b/-5#
 2	in B basso	-2b/+2#
 3	in A basso	+3b/-3#
 4	in As basso	-4b/+4#
 5	in G basso	+1b/-1#
 6	in Fis basso	±6b/±6#
 7	in F basso	-1b/+1#
 8	in E basso	+4b/-4#
 9	in Es basso	-3b/+3#
 10	in D basso	+2b/-2#
 11	in Des basso	-5b/+5#
 11	in H alto	
 10	in B alto	
 9	in A alto	
 8	in As alto	
 7	in G alto	
 6	in Fis alto	
 5	in F alto	
 4	in E alto	
 3	in Es alto	
 2	in D alto	
 1	in Des alto	
 12	oktav.	
 12	oktav.	

Zde můžete nastavit pro transponující nástroje jak mají být při přehrávání noty interpretovány. Stačí provést nastavení v jednom systému. Daný hlas bude transponován ve všech systémech.

Napravo vidíte, jaký vztah bude mít transponující hlas ve vztahu k netransponujícímu.

Rovněž zde naleznete tlačítka (přepínače) pro oktavové posuny.

Změna transpozice po krocích nahoru/dolů: /

Transpozice na „0“: nebo

Poznámka: pokud budeme mít tóninu partitury v C-dur a part např. tenor saxofonu („B“ ladění) bude to znamenat, že znějící tón C klavíru odpovídá tónu D saxofonu. Tuto diferenci je nutno v případě přehrávání korigovat.

Popisy řádků

Zde je možno pro daný řádek nastavit jeho popis nebo vybrat ze seznamu již existující odpovídající označení. Klávesová zkratka: +. Popis slouží k identifikaci řádku, viz str. 64, nebo viz Předlohový systém, str. 65.

Identifikace řádků

Aby mohly hlasy jednoho systému v následujícím správně pokračovat, je nutné je nejprve správně identifikovat. Toto se děje automaticky, nicméně máte možnost tuto funkci i nastavením ovlivnit příp. korigovat. Aktuální přiřazení poznáte podle tmavě červeného identifikačního před každým řádkem. Řádky se stejným číslem patří k sobě. Pokud by toto číslo něco překrývalo, můžete ho nakliknout a posunout..

Řádky bez popisu hlasů

Řádky bez popisu mohou být identifikovány na základě kritérií: výška řádku, svorky, průchozí takt. čáry, tónina, klíč. Které kritérium má být zohledněno můžete nastavit ve volbách (viz str. 73). Pokud není vybráno žádné kritérium, platí pořadí řádku v systému.

U transponujících nástrojů je možno použít jako kritérium tóninu. Nastavená transpozice je přitom nepodstatná, má vliv pouze na přehrávání.

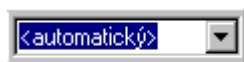
Pokud se na řádku nachází změna klíče, platí naposledy platný klíč. Totéž platí i u tóniny.

Řádky s popisem hlasů

Řádky s popisem řádků jsou tímto popisem jednoznačně identifikovány. Popis je zobrazen společně s červeným číslem přiřazení nalevo od začátku řádku. Pokud bude popis explicitně definován jednomu řádku, bude popis zobrazen s podtržením. Pokud popis přebírá automaticky do dalšího řádku, bude zobrazen bez podtržení.

Textové objekty, které stojí před řádkem a jsou ukotveny k začátku řádku budou požitý k jeho popisu, viz Předlohový systém, str. 65.

Popis a označení: **capella rozpoznává mezi popisem a označením řádku. Označení je viditelné v notovém partu – buď kompletně nebo zkratkou. Popis slouží pro interní identifikaci řádku v programu capella-scan.**

klikněte na výklopné

Popis může být změněn přímo na liště s vlastnostmi. Označte v tomto případě řádek a klikněte na výklopné pole nebo stiskněte **(Alt)+I**. Zadejte popis nebo ho vyberte z nabídky.

Pokud budeme mít dva hlasy bez popisu v systémech, nemusí být dáno, v jakém pořadí budou hlasy zobrazeny v předlohovém systému programu **capella**. Pokud kladete důraz na pořadí, můžete ve výklopném poli popis nakliknout a přetáhnout na jinou pozici.

Popisy řádků a přiřazovací kritéria slouží i k správnému převodu mezi capella-předlohou a capella-předlohovým systémem.

Totéž platí i o připojení ke capella-souboru. Výsledek je možno kontrolovat až v programu capella. Pokud výsledek nebude odpovídat vašim představám, je možno zrušit toto připojení, upravit nastavení a znovu provést danou funkci.

Předlohový systém

Pomocí menu-příkazu Zpracovat – Předlohový systém nebo **(F7)** otevřete dialogové okno, ve kterém bude zobrazen aktuální předlohový systém. Předlohový systém je přehled o všech řádcích (hlasech), které se vyskytují v různých systémech partitury.

capella-scan se pokouší vytvořit popisy a označení řádků automaticky z textových objektů, které se nacházejí před řádkem. Protože označení bývají často psána kompletně v prvním systému a v dalších jsou mnohdy používány pouze zkratky, je i v programu capella-scan adresář zkratk pro jednodušší přiřazení řádků. Pokud chcete používat zkratky, které nejsou v seznamu, není problém je vložit a seznam tak rozšířit.

Ukládání

Mezi-uložení rozpoznaného stavu

Pomocí této funkce můžete vaši práci v programu **capella-scan** přerušit a později přesně od tohoto místa dále pokračovat.

→ Uložení rozpoznaného stavu

- Zvolte Soubor – Uložit rozpoznaný stav nebo stiskněte **(Ctrl)+(M)** („Merken“). Všechny rozpoznané a vložené objekty budou uloženy. V podadresáři `memo` budou uložena všechna otevřená okna dokumentu. Dříve uložený rozpoznaný stav bude tímto přepsán nebo - pokud není otevřeno žádné okno dokumentu - smazán.

→ Otevření posledního rozpoznaného stavu

- Zvolte Soubor – Obnovit rozpoznaný stav nebo stiskněte na **(Ctrl)+(W)**.

Pomocí menu příkazu Soubor – Automatické uložení... můžete zadat interval ve kterém má program provádět ukládání automaticky. Tím lze minimalizovat ztrátu dat v případě "spadnutí" počítače

Noty uložit

→ Uložení rozpoznaných not provedete takto

1. Zvolte Soubor – Uložit noty... , nebo stiskněte **(F2)** nebo **(Ctrl)+(S)**.
2. Zvolte typ souboru - capella-soubor, MIDI-soubor nebo kombinaci obou.
3. Typ souboru: capella-partitura

Noty budou uloženy jako **capella**-soubor. Zvolte typ předlohy pod Předloha – Volba..., a vyberte formát souboru:

 Formát capella 1000	 Formát capella 2000
<p>Je použit v programech</p> <p>capella-Notensatz (bhv) Musik total (bhv) capella compact capella professionell 2.x capella 1000</p> <p>Tento formát lze otevřít ve všech programech z pravého sloupce.</p>	<p>Je použit v programech</p> <p>capella 500 (bhv) capella 800 (bhv) capella 1200 LaboraCapella capella 2000 capella 2002</p>

Mnoho informací v notaci bude ovšem ztraceno – např. více-taktové pomlky, malé notové řádky, trámce překračující řádky atd.	
---	--

Nebo zvolte jako předlohu již existující **capella**-soubor. V takovém případě budou převzata nastavení jako nastavení tiskárny, vzhled stránky, zvukové parametry a bude převzat předlohový systém. Nové notové řádky budou včleněny do předlohy dle kritérií pro identifikaci. Podle požadavku bude předlohový systém rozšířen. Nový soubor bude uložen ve formátu předlohy.

Poznámka: pokud nezvolíte předlohu, budou jako předloha použity soubory **caps-can1.cap** a **capscan2.cap** v **capella-scan**-adresáři pro formát **capella 1000** příp. **capella 2000**. Předlohový systém bude vytvořen každopádně zcela znovu.

Pro uložení více stránkové partitury ke **capella**-souboru můžete použít příkaz Noty připojit.

Od verze **capella 2002** je k dispozici přímé rozhraní mezi programem **capella** a **capella-scan**. Soubory uložené v programu **capella-scan**, mohou být ihned otevřeny a zobrazeny v programu **capella**. Tuto možnost můžete aktivovat příkazem otevřít v **capelle**.

Typ souboru: MIDI-soubor

Noty budou uloženy ve formátu MIDI-souborů.

Typ souboru: capella-partitura plus MIDI-soubor

Noty budou uloženy jako **capella**-soubor a následně převedeny do MIDI-formátu. Tímto způsobem můžete využít plné možnosti **capella**-souborů jako předlohový soubor, předlohový systém, připojení k souboru a navíc dostanete výsledek ve formě MID-souboru.

Připojit ke capella-souboru

Tuto funkci použijte pro uložení vícestránkové předlohy do jednoho souboru.

→ **Notový list připojíte ke capella-souboru takto**

■ Zmáčknutím **(↑)+(F2)** nebo **(Ctrl)+(A)**, nebo volbou Soubor – Noty připojit... připojíte rozpoznané noty k existujícímu **capella**-souboru.

Existující soubor může mít formát **capella 1000** nebo **capella 2000**. Platné soubory jsou v nabídce označeny **1000** nebo **2000**. Soubory bez

označení mají neznámý formát. Po připojení zůstane formát beze změn.

Nové notové řádky budou dle nastavených kritérií pro identifikaci řádků (viz str. 64) včleněny do předlohového systému původního souboru. Podle potřeby bude předlohový systém rozšířen.

Před uložením bude vytvořena záložní kopie **capella**-souboru s rozšířením *.csbak (**capella-scan**-záložní soubor), aby bylo možno eventuelně možno připojení opět zrušit.

MIDI-soubory nemohou být přímo programem **capella-scan** spoužívány. Pokud budete tuto funkci potřebovat, volte při ukládání první a dalších stránek typ souborů capella-partitura plus MIDI-soubor.

V případě připojení k existujícímu souboru bude soubor, který bude v programu **capella** právě otevřen, uložen, zavřen a po provedeném připojení otevřen (v případě volby okamžitého otevření v programu **capella**).

Zrušit připojení

Pokud jste připojili notový výřez k souboru a nejste s výsledkem spokojeni, můžete se vrátit k předchozímu stavu, příp. daný notový blok znovu v programu **capella-scan** zpracovat. **capella-scan** vytvořila pro tento případ záložní soubor s rozšířením *.csbak, který bude přejmenován na *.cap soubor.

→ Připojení zrušíte takto

- Zvolte Soubor – Zrušit připojení... nebo stiskněte **(Ctrl)+(F2)** nebo **(Ctrl)+(R)**. Otevře se dialogové okno, kde můžete zvolit *.csbak-soubor, který má být přejmenován zpět na *.cap-soubor.

Ovládání a nastavení programu

Okno

V menu Okno naleznete obvyklé funkce MDI-aplikací, jako uspořádání oken, jejich přepínání atd. Okna můžete přepínat i příkazy **(Ctrl)+(F6)** nebo **(Ctrl)+(←)**; pokud stisknete **(↑)**, můžete přepínat i opačným směrem.

Zoom

Touto funkcí můžete zvětšit označený výřez na celou velikost obrazovky.

→ Zvětšení výřezu na obrazovku provedete takto

1. Zvolte Zobrazit – Zvětšit výřez, nebo klikněte na symbol lupy, nebo stiskněte **(Ctrl)+(G)**. Ukazatel myši dostane podobu lupy.
2. Potáhněte myši přes požadovanou oblast. Pokud jste si to rozmysleli a nechcete tuto funkci provádět, stiskněte **[Esc]**.

Pomocí menu příkazu Zobrazit – Poslední zvětšení nebo **(Ctrl)+(L)** přepnete zpět na původní velikost.

Pomocí menu příkazu Zobrazit – plná šířka nebo **(Ctrl)+(B)** bude šířka roztáhnuta přes plnou velikost okna.

Pomocí menu příkazu Zobrazit – plná výška nebo **(Ctrl)+(H)** bude výška roztáhnuta přes plnou velikost okna.

→ Zoom-faktor změníte takto

Pomocí menu příkazu Zobrazit – Stupně zvětšení nebo **(Ctrl)+(+) a (Ctrl)+(-)** přepnete na následující standardní zoom-hodnotu.

Na symbolové liště můžete vybrat hodnotu z výklopného pole nebo ji přímo zadat. Do tohoto pole můžete přepnout např. pomocí **(Alt)+(Z)**.

Zadat je možno hodnoty od 10% do 990%, přičemž ve spodním (do 100%) můžete zadat libovolnou hodnotu; u větších hodnot bude skákat zoom-faktor o 2-, potom o 5- a nakonec po 10-ti procentech.

Zobrazit

Pomocí menu příkazu Zobrazit – Zobrazit šedou stupnici/Černo-bílý obraz nebo **(F8)** můžete mezi oběma obrazy přepínat. Viz Šedivý obraz, str. 29.

Pomocí menu příkazu Zobrazit – Obnova obrazovky nebo **(F9)** bude znovu vykreslen obsah obrazovky.

Pomocí menu příkazu Zobrazit – Zobrazit přiřazení k hlasům nebo pomocí **(F11)** můžete zapnout/vypnout zobrazení rytmické analýzy a přiřazení k hlasům.

Pomocí menu příkazu Zobrazit – Objekty za předlohu nebo pomocí **(F12)** můžete přepínat mezi tím co má stát v popředí – zda původní notový zápis, nebo rozpoznaný obraz.

Pokud používáte na scrollování (listování nahoru/dolů atd.) kurzorová tlačítka (viz str. 80), můžete ze zobrazení vypnout posuvnou lištu, viz menu příkaz Zobrazit – Posuvnou lištu nebo **↑**+**(F11)**.

Pomocí menu příkazu Zobrazit – Stavový řádek nebo **Ctrl**+**(F10)** můžete ze zobrazení vypnout/zapnout stavový řádek.

Barvy

Pomocí menu příkazu Zobrazit - Barvy... nebo **Alt**+**(F9)** otevřete dialogové okno ve kterém můžete upravit barevné nastavení v programu. Pokud barvy změníte, nebudou již odpovídat údajům v příručce nebo v nápovědném systému. Pomocí příkazu Standardní barvy se můžete vrátit ke standardnímu nastavení. Viz také Význam barev v programu, str. 32.

→ Barvy změníte takto

Klikněte v dialogovém okně na daný obdélníček s barvou a z nabídky zvolte požadovaný odstín.

Poznámka: v případě nastavení obrazovky s malým barevným rozlišením budou kromě čistých barev nabídnuty i mixované, kde bude vidět rastrování. V programu capella-scan lze používat pouze barvy, které nejsou rastrované.

Ukazatel myši má barvu invertujícího pozadí. Nastavení jiné barvy pozadí může mít vliv na statní barevné zobrazení.

Panely s nástroji - symbolové lišty

Pomocí menu příkazu Zobrazit – Panely s nástroji... nebo **Alt**+**(F10)** ve kterém můžete nastavit, které panely mají být zobrazeny. Určité funkce je vhodné mít pro operace před rozpoznáváním, jiné po něm.

Kromě normálních symbolových lišt na kterých jsou funkce dostupné přes menu-příkazy se zde nacházejí dva speciální panely:

- **Panel s objekty** obsahuje objekty, které je možno vkládat při úpravách chyb rozpoznávání. Protože všechny možné objekty by zabíraly mnoho místa, jsou symboly děleny do kategorií (noty, hlavy, praporky atd.).

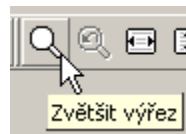
Rozevření palety s objekty bez nutnosti kliknutí: pomocí této volby se celá nabídka rozevře po najetí myši na danou kategorii. Pokud tuto volbu neaktivujete, budete muset na danou kategorii kliknout..

- **Panel s vlastnostmi** ukazuje vlastnosti označených objektů a umožňuje jejich zpracování. Obsah této lišty závisí na typu

označeného objektu, viz Vlastnosti objektů, str. 41. Pokud daný objekt nakliknete pravým tlačítkem myši, objeví se kontextové menu, kde rovněž naleznete možnosti úpravy jeho vlastností.

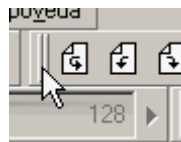
Vlastnosti kontext-menu jako okno: pokud je volba aktivována, nezavírá se kontextové menu po každém nastavení automaticky, ale teprve po kliknutí na zavření okna (nebo kliknutí na jiné místo notového listu).

Bublínková nápověda: zde můžete nastavit zobrazení bublinkové nápovědy (vysvětlení jednotlivých symbolů na žlutém pozadí v případě najetí myši na symbol).

→ Panely s nástroji umístíte takto

Panely s nástroji je možno myší libovolně posouvat na obrazovce a umístit je na požadované místo. Panely se samy přimykají k okrajům okna programu. Využit je možno i volné místo vpravo od menu. Místo pro uchopení lišty tak, aby s ní bylo možno posouvat, vidíte na obrázku. Další informace naleznete na str. 11.

Volby

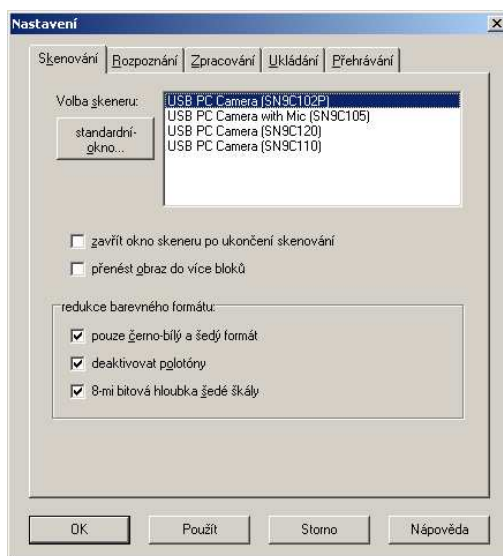
Pomocí menu příkazu Úpravy – Volby... nebo pomocí **(F6)** otevřete dialogové okno s naposledy používanou kartou.

Volby – Skenování

Pomocí menu příkazu Soubor – Volby při skenování... nebo **(Alt)+(F3)** otevřete dialogové okno s kartou Skenování.

Zde můžete zvolit používaný skener v případě, že jich máte několik. Z důvodu kompatibility zde naleznete tlačítko Standardní ok-

no..., kde otevřete výběrové okno TWAIN-manageru.

Zavřít okno skeneru po ukončení skenování: pokud je aktivována tato volba, bude rozhraní skeneru po každém skenování zavřeno. V opačném případě zůstane dialogové okno otevřeno do té doby, než bude explicitně zavřeno. V závislosti na ovladačích skeneru může mít toto dialogové okno stav "modal" (**capella-scan** je blokována, dokud je okno otevřeno) nebo "modeless" (program **capella-scan** je možno ovládat).

Redukce barevného formátu: **capella-scan** se pokusí při aktivaci této volby TWAIN-rozhraní předat informaci, které barevné formáty jsou platné. Některá TWAIN-rozhraní těmito informacím nerozumí. Pokud byste měli s touto volbou problém deaktivujte ji.

TWAIN-manager řídí spolupráci mezi aplikacemi jakou je např. capella-scan a mezi jednotlivými ovladači skeneru. Při instalaci programu **capella-scan** je automaticky instalován – pokud již nějaká novější verze TWAIN-manageru již není nainstalována. Verzi TWAIN-manageru můžete zjistit v menu Nápověda – O programu – Verze souborů....

Viz také Skenování, str. 26.

Volby – Rozpoznání

Pomocí **(A)T** + **(F)7** otevřete dialogové okno s kartou Rozpoznání. Zde provedené změny budou mít vliv až na výsledek nového procesu rozpoznávání.

Rozpoznávání:

rychlé: rozpoznává pouze nejdůležitější typy objektů. Viz Spustit rozpoznávání, str. 31.

rozšířené: rozpoznává větší počet objektů, trvá déle.

kombinované: aktivní jsou obě volby. Maximální stupeň rozpoznávání.

Přírazy a zanášky:

rozpoznat: malé noty budou rozpoznány a odlišeny od normálních. Standardní nastavení.

rozpoznat jako normální noty: zvolte toto nastavení, pokud jsou notové hlavy ve vaší předloze menší, než je obvyklé. Tím zamezíte smíšenému rozpoznání malých a velkých not.

ignorovat: malé noty nebudou rozpoznány. Zvolte toto nastavení, pokud je ve vaší předloze příliš mnoho „nečistot“, které mohou vést k chybnému rozpoznání malých not.

Akustický signál:

Pokud používáte starší počítač, může rozpoznávání trvat delší dobu. Po aktivaci této volby budete standardní výstražným signálem upozorněni na dokončený proces rozpoznávání.

Rozpoznání textu:

Zde můžete zvolit, zda mají být rozpoznávány popisy, texty písní, akordové symboly atd.

Jazyk:

Zde můžete zvolit jazyk předlohového partu a vylepšit tak kvalitu rozpoznání textu. Neaktivujte zbytečně velký počet jazyků, neboť tím značně zpomalíte proces rozpoznávání.

Písma:

Zde můžete nastavit standardní písma. Rozpoznání textu může registrovat atributy tučný text, kurzíva serifové písmo (s patkami). Máte možnost nastavit písma I s atributy.

Po rozpoznání je samozřejmě možno textové objekty individuálně upravovat.

Volby– Zpracování

Pomocí **(ATt)+(F8)** otevřete dialogové okno s kartou zpracování.

Kritéria pro identifikaci řádků systému

Viz Identifikace řádků, str. 64.

Převzít iregulární dělení z notových svorek na noty

Aktivací této volby převezmou všechny noty mezi kotvami triolových svorek dělení ze svorek. Ve vícehlasých řádcích je z každé svorky ovlivněn jen jeden hlas.

Volby – Ukládání

Pomocí **(ATt)+(F2)** otevřete dialogové okno s registrační kartou ukládání.

Rozšiřující pomlky neviditelné

Při synchronizaci různých hlasů řádku nebo systému musí **capella-scan** někdy vložit pomlky, aby nebyla narušena synchronizace hlasů. (Viz Rytmičná analýza a vícehlasost, str. 33). Zde nastavte, zda mají být tyto pomlky po konverzi do programu **capella** neviditelné. Nezapomeňte, že i „neviditelné“ pomlky lze při zapnutí barevného zobrazení v programu vidět.

Uložit posazení trámců

Pokud je tato volba aktivována, bude do programu **capella** převzato trámcování tak, jak ho u jednotlivých trámců nastavíte. V opačném případě vytvoří **capella** trámce automaticky.

Uložit rozestupy řádků

Zde nastavte, zda mají být rozestupy řádků převzaty do programu **capella**.

Uložit odsazení řádků

Zde nastavte, zda má být odsazení zleva u řádků převzato do programu **capella**.

Volby – Přehrávání

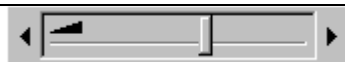

Pomocí menu příkazu Soubor – Volby pro přehrávání... nebo pomocí **(Alt)+(F9)** otevřete dialogové okno na kartě přehrávání.

Výstupní zařízení: Zde můžete nastavit zvukovou kartu, kterou chcete použít.

MIDI-nástroj: Zde nastavíte zvuk nástroje při přehrávání. Všechny hlasy budou přehrány tímto zvukem. Různé zvuky pro různé hlasy můžete nastavit později v programu **capella**.

Hlasitost: Nastavení hlasitosti zvukové karty.

Tempo: Zde můžete nastavit tempo při přehrávání ve čtvrtinách za minutu.

Stupnice má logaritmický charakter. Přesnou hodnotu můžete zvolit i ručním zadáním.

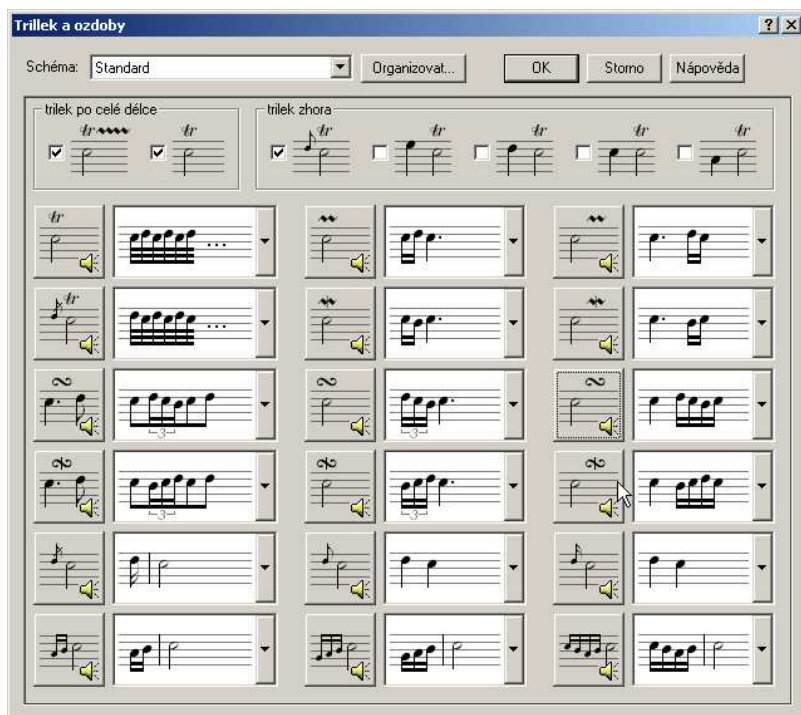

Automaticky posouvat obraz: Aktivuje posouvání notového zápisu při přehrávání.

S repeticemi: Přehrávání s repeticemi.

Nastavení hlasitosti a tempa naleznete i na panelech s nástroji, viz Přehrávání, str. 34.

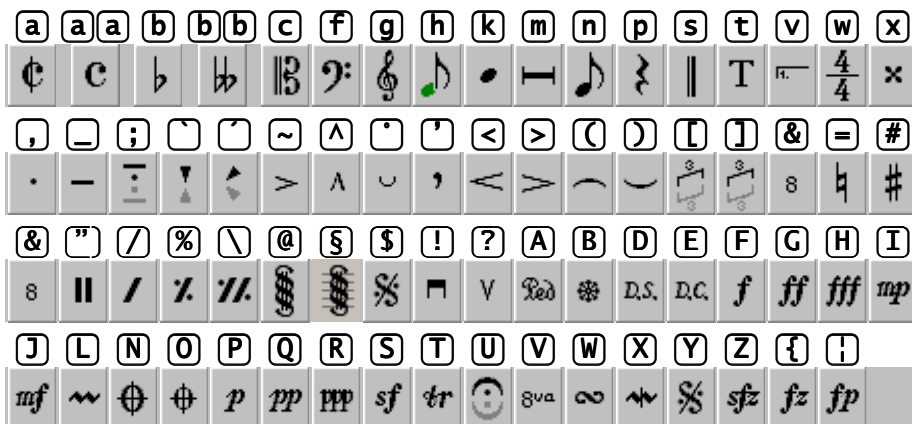
Trilek, ozdoby, detaily: v okně můžete nastavit a vidět jak jsou ozdoby přehrávány.

4 Klávesové zkratky

Objekty vložit

Pozor na velká a malá písmena!

Insert nebo **Mezerník**: vložit poslední objekt ještě jednou.

Variety objektů naleznete na paletě s vlastnostmi objektů.

Úprava vlastností objektu

Vlastnosti objektu můžete upravit po označení objektu.

	o	i	u	0
Orientace nožky:				
Počet trémcových pomlk:				
Oktávování:				
Orientace svorek:				
Koruna:				
Transpozice řádku:				
Otočení oblouku o 180°:				

	y	o	i	u
Systém:				

	j	o	i	u
Složené svorky:				

	l	o	i	u
Hranaté svorky:				

	d	o	i	u
Průchozí takt. čáry:				

	i	l	j	r
Oddělit hlavu od nožky:				
Trámec spojit:				
Volta-svorky:				
Repetice:				

	l	r
crescendo / decrescendo:		
Oblouk zrcadlově otočit:		

	q	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	.	:
Noty:													
Nožky:													
Hlavy:													
Pomlky:													

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	-/+
Změna taktu:		1	2	3/2	4		16	128	8	16	1 ... 99
Více-taktové pomlky:		1	2	3	4	5	6	7	8	9	... 99
Volta-svorky:		1	2	3	4	5	6	7	8	9	... 9
Triolové svorky:			2	3	4	5	6	7	8	9	... 15
Vložit taktovou čáru:											
Posuvky:											
Dynamické značky:											
c-symbol / Alla Breve:											
crescendo-rozevření:											

	Alt+0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Triolická délka not:	regular	2	3	4	5	6	7	8	9	

	↑+Ctrl+0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	...+Y
Hlas:											
Zkrácený trámec:											

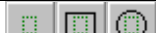
	↑+Ctrl+A	...+B	...+D	...+K nebo B
Akcent jako součást noty:				
Jako samostat. objekt:				

	↑+Ctrl+V	...+W	...+G
Rytmicky spojit:			
Rytmicky rozdělit:			

	↑+Ctrl+P	A	T	D	...+N	R	X	Z	T	Q
Zkrácené znač. pomlky:										

	↑+Ctrl+T	I	L	U	O	...+O	R	E
Typ textu:								

Orámování textu:

 + Ctrl + 	... + F K	... + S
Velikost textu: 	Tučné/kurzíva: 	Pořadí:
 + Ctrl + Home 	... + 	... + PgUp
Výše/níže: 	Rozestup: 	Stoupání:

Funkční klávesy, různé klávesy

	samostatně	s 	s Ctrl	s Alt
F1	 Obsah nápovědy	 Přímá nápověda	 Obsah nápovědy	 Nápověda k nápovědě
F2	 Noty uložit	 Noty připojit	 Zrušit připojení	
F3	 Obraz otevřít		 Obraz skenovat	 Volby skenování
F4		Zavřít šedivé zobrazení	 Dokument zavřít	 Program zavřít
F5	 Rozpoznání	 Obraz invertovat	 Minimalizace okna	 Minimalizovat program
F6	 Volby - Nastavení	 Otočit obraz o 180°		
F7		 Otočit obraz o 90° doleva	 Otočit/zrcadlit vodorovně	Nastavení - Rozpoznávání
F8	 Černobílé/šedivé zobrazení	 Otočit obraz o 90° doprava	 Otočit/zrcadlit svisle	Nastavení - Zpracování
F9	 Obnova obrazovky	 Přehrát označené řádky	 Přehrát všechny hlasy	 Nastavení - Přehrávání
F10	Menu	Zobrazit posuvné lišty	Zobrazit stavovou lištu	 Nastavení palet
F11	 Zobrazit přiřazení not			 Nastavení barev
F12	 Objekty za předlohu			
Zpět 				 Krok zpět
Delete	 Zmázat označení objekty	 Vystříhnout	 Odstranit vnější část	 Zmázat rozpoznaný stav
Insert	Znovu vložit poslední objekt	 vložit	 Kopírovat	
Tab 	 Označit následující ukotv. objekt	 Označit předch. ukotv. objekt	Další dokument. okno	Další aplikace
Esc	Opustit vkládání, výřez, zoom, přehrávací režim		Windows Nabídka start	Další aplikace

Ovládání programu

Windows-standardní zkratky jsou zobrazeny v šedém pozadí.

	s Ctrl	s Alt
A	 Noty připojit	Menu Úpravy
B	 Plná šířka	Menu Obráz
C	 Kopírovat do schránky	 O programu...
D	 Duplikovat	
E	 Zobr. rozpoznaný stav	
F	 Zrušit ohraničení	
G	 Zvětšit zobrazení	
H	 Plná výška	
I		
L	 Předchozí velikost zobrazení	
M	 Uložit rozpoznaný stav	
N	 Skenovat obraz	
O	 Obraz otevřít	Menu Okno
R	 Zrušit připojení	Menu Rozpoznání
S	 Uložit noty	Menu Soubor
U	 Uložit obraz jako...	
V	 Vložit ze schránky	Menu Náповěda
W	 Obnovit rozpoznaný stav	
X	 Vystřihnout	
Y	 Znovu obnovit (krok vpřed)	
Z	 Krok zpět	Menu Zobrazit
+	 Zvětšit zobrazení	
-	 Zmenšit zobrazení	

Kurzorové klávesy

	samotné	s [Ctrl]
 / 	Rolování nahoru/dolů po krocích	Rolovat o stránku níž/vyš
 / 	Rolování doleva/doprava po krocích	Rolovat o stránku doleva/doprava
PgUp 	Rolovat stránku nahoru (o obrazovku)	Zcela nahoru (začátek stránky)
PgDn 	Rolovat stránku dolů (o obrazovku)	Zcela dolů (na konec stránky)
Home	Zcela doleva	Zcela nahoru (začátek dokumentu)
End	Zcela doprava	Zcela dolů (na konec dokumentu)